

Corporate Governance Strategies for SMME in

Recessionary Environment

Author: Prof. Dr. Avinash Sahurkar
(Dept. of Commerce, Lok Mahavidyalaya, Wardha)

10-11-JAN
2014
ISBN-978-81-92873

5-0-3

Abstract

The business that good corporate governance means maximizing shareholder value derives from the neoclassical theory of the market economy. Indian economy is showing the signal of recession and stagflation. Lack of reserve fund for uncertainty is dilemma of SMME. This paper explains how the recession and inflation is knocking the door Indian economy. This paper suggests the Strategies for Corporate Governance to SMME to cope up with the recessionary and inflationary environment.

Introduction

Good governance is characterized by a firm commitment and adoption of ethical practices by an organization across its entire value chain, in all of its dealings with a wide group of stakeholders, encompassing employees, customers, vendors, regulators and shareholders including minority shareholders. To achieve this, certain checks and practices need to be whole-heartedly embraced. Restructuring of corporate governance strategies in recession environment is necessary for SMME to survive in such environment. Trust and integrity play an essential role in economic life and for the sake of future prosperity, boards and management need to ensure that these attributes are adequately recognized.

Small businesses should uphold good corporate governance by cost cutting policies and practices in recession environment. Small business owners should take charge of implementing corporate governance in their organization, and to structure good corporate governance for profitability in recession too in their business, they need to critically define roles and responsibilities between the management and the employee clearly. They must address priorities, challenges and expectations in recession environment and provide clear and efficient policies to cope up with the same. Conducting regular company audits, tight financial controls and developing an employee training program is also essential for achieving success in recession.

Owners of businesses of all sizes must employ the critically revise concepts of corporate governance to develop a strategic plan for operations and optimization in recession environment. This includes systems and procedures designed to structure authority, balance responsibility and

provide accountability to stakeholders at all levels and gain the confidence in such environment too. In essence, corporate governance in recession is about balancing profitability with sustainability.

Recessionary Environment in India

It is evident that the Indian economy is staring at a crisis. With inflation in October 2013 is 11.06 %, oil prices spiraling upwards, Industrial production growth almost stagnating, GDP growth that has slipped to 5.3 per cent, the lowest in nine years. India recorded a Current Account deficit of 5.20 USD Billion and the rupee slumped to a record low near 69 to the USD in the third quarter of 2013.

Inflation is at an all-time high in India. Prices are going up, and salaries are taking a major hit. There are no jobs in the market. It seems as if recession has finally come to India as well. The fall of the rupee against the greenback, it still remains volatile. The fall of the rupee has resulted in the rise of the import costs for Indian companies and also made foreign currency loans dearer.

Many factors contribute to an economy's fall into a recession, but the major cause is inflation. Inflation refers to a general rise in the prices of goods and services over a period of time. The higher the rate of inflation, the smaller the percentage of goods and services that can be purchased with the same amount of money. Inflation can happen for reasons as varied as increased production costs, higher energy costs and national debt.

The Gross Domestic Product (GDP) in India expanded 0.60 percent in the second quarter and 4.80 percent in the third quarter of 2013 over the previous quarter is reported by the Ministry of Statistics and Programme Implementation (MOSPI). From 1996 until 2013, India GDP Growth Rate averaged 1.6 Percent reaching an all

Implications of Corporate Governance for MSRTC

Mr. Sagar O. Manjare

Research Scholar RTMNU, Nagpur

Abstract

A responsible governance system ensures the integrity and consistency of a management approach that provides the basis for stakeholders' trust. This paper explains the inference of corporate governance for MSRTC by analyzing the profile and management structure of MSRTC and recommends some probable corporate governance principles for MSRTC.

Key Words: Corporate governance, MSRTC

Introduction

The term 'corporate governance' is generally implicit to cover how an organization is managed, its corporate structure, its policies and strategies, its culture, and the ways in which it deals with its various stakeholders. Although fundamental differences arise in the governance of private and public sector undertakings, the fundamental principles of good corporate governance are analogous, which are also applicable to Maharashtra State Road Transport Corporation (MSRTC).

Corporate governance of MSRTC should relate to transparency, accountability, responsibility, leadership, integrity and commitment to its stakeholders.

Good corporate governance practices should assist and encourage MSRTC's governing boards, and management to establish and maintain a clear focus on performance, transparency and accountability. Such practices can emphasize to board members the importance of key board functions, such as providing strategic direction and developing proper business plans and strategies, establishing realisable financial and non-financial benchmarks of performance, ensuring effective monitoring or compliance with relevant laws, regulations, standards and guidelines, instituting sustainable human resources and compensation policies, and ensuring the sufficiency of financial systems and controls, and risk management policies and practices of MSRTC.

However, good systems, processes and organizational structures are not a universal remedy for all the potential pitfalls and problems that may arise in the day-to-day operations of MSRTC. Personal integrity and the right mix of skills and experience amongst the individuals involved at the board level, including executive and non-executive board members, and the management and employees in MSRTC are also essential components of the overall success of MSRTC.

It is clear that the environment, in which MSRTC operate, and the rights and expectations of stakeholders and the

Prof. Anil V. Surkar
Lok Mahavidyalaya, Wardha

public interest are evolving rapidly. In this dynamic and challenging environment, this guide is of benefit in helping MSRTC to understand and fulfill their duties and that it will enable MSRTC to highlight areas to which MSRTC's boards may need to pay particular attention.

At the organizational level of MSRTC, accountability to stakeholders is a key issue for MSRTC. While the Personal Qualities should go hand in hand with the Fundamental Principles, MSRTC still needs to establish an environment that reinforces and encourages the ethical and responsible conduct of the individuals working within it. This necessitates having structures and processes in place to ensure

- Compliance with statutory and regulatory requirements;
- Safeguarding of and proper and effective use of public funds; and
- Proper stewardship of assets and resources.

Profile of Maharashtra State Road Transport Corporation (MSRTC)

The Maharashtra State Road Transport Corporation is established by the State Government of Maharashtra as per the provision in Section 3 of RTC Act 1950. It is operating its services by the approved scheme of Road Transport Published vide Notification MVA 3173/30303-XIIA dated 29.11.1973 in the official gazette. Maharashtra is one of the few States where passenger transportation has been completely nationalized. MSRTC provide transportation service throughout Maharashtra and neighboring states with the help of 17500 buses and it conduct 85000 trips a day and near about 1, 04, 000 employees are working in MSRTC in all over Maharashtra. MSRTC is not only working in the area of providing transport facility to passengers but also provides service of carriage of parcels, cargo, courier and Allied Material by using the carriage of buses. MSRTC also has 3 Central Workshops, MSRTC runs one Printing press for printing of tickets and other stationary. It runs Education centre also.

Significantly, the ST does not only carry people but also takes care of the postal mail, distribution of medicines, newspapers and even tiffins to children studying in the bigger towns. In rural areas, it aids farmers to transport their goods to the cities. All this in the face of bad roads, recurring losses, hiked taxes and yet it retains its identity of a transport service for everybody. No matter what, the ST reaches every village that is connected by road, however bad it may be, truly living up to its motto of 'jithe rasta, tithi ST' (where

2

conduct of their daily work is based on these principles, which are:

Integrity and impartiality

MSRTC should recognize that public office involves public trust and MSRTC should commit to deliver their services to the highest ethical standards. MSRTC should act honestly, fairly and objectively showing respect towards all persons and providing advice which is objective, independent, apolitical and impartial. MSRTC should acknowledge the primacy of the public interest and ensure that any conflict of interest issues are resolved or appropriately managed in favour of the people of Maharashtra.

Promoting the public good MSRTC should ensure that public resources are not wasted, abused, or used improperly or extravagantly. MSRTC should seek to be responsive to both the requirements of government and to the public interest and achieve excellence in service delivery whilst enhancing integration of services to better service customers. MSRTC should accept their duty to engage the community in developing and effecting official public sector priorities, policies and decisions.

Commitment to the system of government

MSRTC should commit to effecting official public sector priorities, policies and decisions professionally and impartially. MSRTC should accept their duty to uphold the system of government and the laws of the state, the commonwealth and local government and operate within the framework of Ministerial responsibility to government, the parliament and the community.

Accountability and transparency

MSRTC should seek to innovate and continuously improve performance and operate within a framework of mutual obligation and shared responsibility between public service agencies, public sector entities and public officials. MSRTC should exercise proper diligence, care and attention when performing their duties and are committed to achieving high standards of public administration. MSRTC should commit to managing information as openly as practicable within the legal framework and using public resources in an effective and accountable way.

Public defensibility MSRTC should ensure their activities and decisions are open to reasonable scrutiny and can withstand a 'public defensibility' test in the context of fairness, equity and 'value for money'.

The MSRTC's corporate governance principles should deliver by the following corporate governance practices:

- Accountable management

- Ethical decision making
- Productive stakeholder and community engagement
- Proficient planning, investment and delivery
- Robust performance management
- Responsible information management
- Effective management of risk and opportunity
- Embedded compliance and internal controls

Conclusion

Good corporate governance will assist the board and management of MSRTC to pursue objectives that are in the interests of the organization and its stakeholders mainly commuter, facilitates effective monitoring and encourages MSRTC to use its resources more efficiently, if implemented properly.

References

1. Chu, X., Fielding, G.J. and Lamar, B.W. (1992). Measuring transit performance using data envelopment analysis. *Transportation Research Part A*, 26A, 3, 223-230
2. Corporate Governance in Local Government: A Keystone for Community Governance. Framework and Guidance Note (2001)
3. Discussion Paper: Corporate Governance in Commonwealth Authorities and Companies (1999) Australian National Audit Office
4. Governance in the Public Sector: A Governing Body Perspective. Study 13 (August 2001) Public Sector Committee, International Federation of Accountants
5. http://app1.hkicpa.org.hk/publications/corporategovernanceguides/eframework_guide.pdf
6. <http://www.asrtu.org/ACT-and-Rules.aspx>
7. http://www.asrtu.org/PDF/publication/RTC_ACT.pdf
8. <http://www.mtr.com.hk/eng/sustainability/2011rpt/main1-pol-pub.php>
9. <http://www.regionalstudies.org/uploads/conferences/presentations/european-conference-2012/plenary-papers/christodoulou-finger.pdf>
10. <http://www.tmr.qld.gov.au/About-us/Our-organisation/Corporate-Governance-Framework.aspx>
11. Jain, P., Cullinane, S. and Cullinane, K. (2008). The impact of governance development models on urban rail efficiency. *Transportation Research Part A*, 42, 1238-1250
12. Klijn, E.H. (2008). Governance and Governance Networks in Europe. *Public Management Review*, 10, 4, 505-525
13. OECD Principles of Corporate Governance (April 2004)
14. White Paper on Corporate Governance in Asia (2003) Organization for Economic Co-operation and Development

ISBN NO- 978-81-909640-7-4

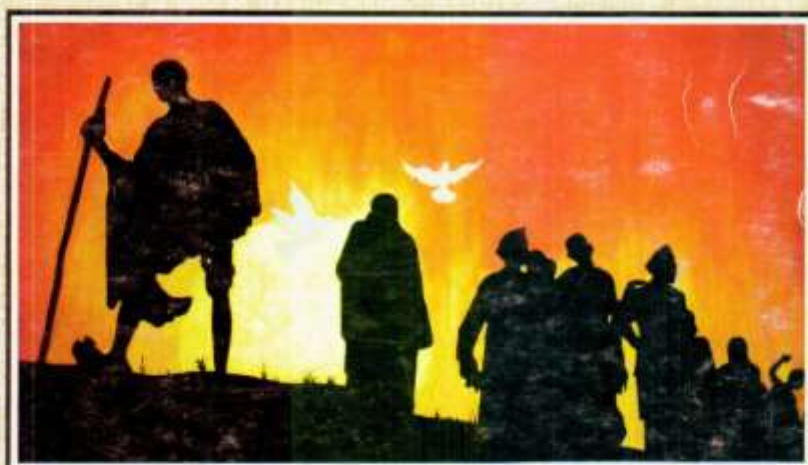
UGC SPONSORED

Two Days International Conference

**"SIGNIFICANCE OF MAHATMA GANDHI'S
METHODOLOGY IN 21ST CENTURY"**

ON

30th & 31st January, 2015

Organized by
Gandhi Study Center
New Art's Commerce & Science College,
Nalwadi, Wardha (M.S.)

काही अशाप्रकारे गांधीजींनी देवदासी प्रश्नेच्या जाबाबून रित्र्यांची मुक्ती करण्यासाठी आणि स्वान्त कुमारीमाता होण्यापासून कायबिबाबती आटोकट प्रयत्न केले.

भारतातील तरुण पुरुष मंडळी अनिष्ट अशा हुद्दापादती मध्ये सहभागी होतात त्या विषयी गांधीजी म्हणतात की, जे तरुण मंडळी हुजुमधेला प्रकल्प देतात किंवा स्वायंभोटी त्यास विशेषतः प्रोत्साहन देतात आणि लग्नाकरीता विशेषतः त्यास प्रकल्प देतात अशी मंडळी शिक्षणाचा व देशाचा अनादर करतात तसेच रित्र्यांच्या आपसन्मानाला नुकदा घडवून मिळतात. म्हणजे हा शिक्षण असून सुद्धा अडाणीपणाचे दर्शन घडवितात.¹⁰ या शिवाय स्त्री-पुरुष समानता, समान हक्क व अधिकार, सर्व रित्र्यांचा समान जन्मजात प्रस्थापित करण्यावर भर व मुक्तीचे मुलासमान शिक्षण यास महात्मा गांधीजी प्राधान्य देतात.

स्त्री शिक्षण यावर व्यावहारिक दृष्टीकोणातून गांधीजी भर देतात. गांधीजी म्हणतात की, रित्र्यांना योग्य शिक्षण मिळाले यावर माझा विश्वास आहे. परंतु रित्र्यांनी पुरुषांच्या शिक्षणाची नकळत न करता स्वतंत्रपणे शिक्षणाच्या स्पर्धेत उतरावे व आपली योगदान द्यावे कारण स्त्री ही सुद्धा पुरुषांच्या समान सर्व कार्यात सक्षम आहे.¹¹ शिक्षणातून रित्र्यांकडे जागरूकतेचा आणि ज्ञानाचा प्रवाह व व्यवसायाच्या बाबतीत सक्षम होतं. 2011 च्या जनगणने नुसार संपूर्ण भारतात रित्र्यांच्या सापत्तेचे प्रमाण हे 65.47 आहे. म्हणजे आजही रित्र्या पूर्णपणे सक्षर झाल्या नाहीत. म्हणून आजही गांधीजींच्या रित्रिशिक्षणविषयक विचारांची गरज महत्वाची आहे.

महात्मा गांधीजींनी ग्रामीण अर्थव्यवस्थेमध्ये कार्यरत असणाऱ्या रित्र्यांना महत्वपूर्ण भाग मानले आहे. त्यातून इंग्लिश भारतातील आर्थिक कार्यात आणि देशकार्यात सहभागी असणाऱ्या रित्र्यांचा त्यांनी सन्मान केला व त्यांना देशाच्या आर्थिक अर्थव्यवस्थेला कणा म्हणून मानवा दिली. परंतु असे असले तरी नॅशनल सेंट्रल सर्व्हे ऑर्गनायझेशनच्या अहवालानुसार रित्र्यांची वाढणार म्हणून टक्केवारी 2004-05 मध्ये 23.00 तर 2009-10 मध्ये 22 टक्के आणि पुढे 2011-12 मध्ये 21.09 टक्के होती. दुसऱ्या बाजूला शहरी भागात रित्र्यांचे हे प्रमाण थोड्याबहुत प्रमाणात ग्रामीण भागापेक्षा जास्त आहे. पण त्यातही पुरेशा प्रमाणात वाढ झाली नाही.¹²

आजच्या 21 व्या शतकात ग्रामीण काळातील प्रवा परंपरेला बाजूला सरुन आधुनिकतेचा जागृतीकरीकरण व समानतेचा बराबराचा उचळ देवावा करुन आपण जगत आहोत. परंतु आजही देवदासी बालविवाह, कुमारीमाता, रित्र्यांवरील अन्याय अत्याचार, त्यांचे हक्क व अधिकार यांची पावमल्ली होणाऱा दिसत आहे. 11 ऑगस्ट 2012 च्या इंडियन एक्स्प्रेसच्या बालविवाहा महासंग्रहातील महिला व बालकल्याण विकास विभागाने 3960 देवदासींची नांव केली आहे. तर एन. जी. ओ. च्या अहवालात तर त्यांची संख्या उपरोक्त संख्येपेक्षा अधिक आहे.

अशा रित्र्यांच्या संदर्भात असमान जन्मदरात असलेली विषमता, त्यांच्यावर होणाऱ्या अत्याचार व अनिष्ट या परंपरत असणाऱ्या वातावरणात आजही रित्र्यांच्या सबलीकरणसाठी त्यांचा स्वातंत्र्य आणि स्वयंनिर्भरतेसाठी गांधीजींचे विचार प्रेरणादायी आहे. योग्य आहेत असे वाटते. वात दुमत नाही.

संदर्भ साधने-

- 1) www.ncrb.gov.in
- 2) श्री. क. गांधी, व ऑफिकेतील सत्याग्रह, नवजीवन प्रकाशन हाऊस, अहमदाबाद, 1928 पृ. क्र. 251,260
- 3) M.K. Gandhi, Navjivan Publishing House Ahmedabad, P. No. 296.
- 4) हरीजन, २६ जून, १९६६.
- 5) M.K. Gandhi, Women and social justice, Navjivan Publishing House Ahmedabad, 1942, P- No. 4,5

महात्मा गांधी यांचे एकादशव्रताविषयी विचार

प्रचार्य डॉ. सी.पुष्प तावडे

लोक महविद्यालय कर्ण

अहिंसा, सत्य, असौम्य, ब्रम्हचर्य, असंग्रह। शरीर-ब्रम्, अस्वाद, सर्वत्र भय वर्जन ॥

सर्वधर्मी समानत्व, स्वदेशी, स्पर्शनावन। ही एकादश सेवावी नवले व्रतनिश्चये ॥

अहिंसा - आपण अहिंसक आहोत असे जो माणूस म्हणतो त्याला कोणी जबाब केल्या तरी तो त्याच्यावर समावाता नाही अशी जबाब असते. जो त्याची हानी करणार नाही त्याचे मते इच्छून, तो त्याला अपशब्द बोलणार नाही की शारीरिक इजा करणार नाही. जन्मजात करणाऱ्याने त्यांना किल्लीही ज्ञान दिला तरी तो सहन करील अशा प्रकारे अहिंसा म्हणजे पूर्ण अहिंसा तिच्यामध्ये मानवेंतर प्रत्यक्षाची विचारी जंतु किंवा पशु बांचवही समावेश होतो. आपल्या किवसक प्रकृतीचे पोषण करण्यासाठी ते प्राणी जन्मात आलेले नसतात. अहिंसक किंवा अर्थ सर्व जीवाविषयी सद्भाव बाळगणे हा होय. अहिंसा म्हणजे शुद्ध प्रेम हिंदूच्या धर्मग्रंथात बायबल मध्ये कुराणाच्या गांधीजींच्या अहिंसा आढळली.

"अहिंसा म्हणजे पूर्णवस्था सर्व मानवजात त्या घेयाकडे न कळत पण स्वाभाविक पणे जात आहे. माणूस जेव्हा निष्ठा बन्तो तेव्हा तो देव होत नाही. फक्त सदा मानव होतो. सच्चाच्या सिद्धीत आपण अशत मानव आहोत आणि अशत पशु आहोत आपण अशत

गुणवृष्टि गुणवृष्टि चारका खडाई लोहात टाकीत ती घोर होय. एक मुलगा दुसऱ्या इस्माला माहीत असोना का. पण कसतीही वस्तु त्याच्या परवानगीशिवाय घेणे म्हणजे सुद्धा चोरीच होय. वस्तुला कोणी मालक नाही, असे म्हणून ती चेष्ट्यांमध्ये चोरी होते.९

ब्रम्हचर्य :- ब्रम्हचर्याचा संपूर्ण आणि बिनपूक अर्थ म्हणजे ब्रम्हाकरीता ज्ञान प्राप्त करणे. ज्या अर्थी ब्रम्ह हे सर्वत्र भरले आहे त्या अर्थी वित्तमाने व ज्या वित्तमानाने निर्माण होणाऱ्या अशा प्रकाशाने त्याचे ज्ञान होऊ शकते हा प्रकाश इंद्रियावर संपूर्ण ताबा असल्याशिवाय शक्य होत नाही. म्हणून ब्रम्हचर्याचा अर्थ सर्व इंद्रियावर सर्व ठिकाणी आणि सर्व वेळ आचार उच्चार आणि विचार यांचे ताबा हा होय. जो पुरुष अन्तर स्त्री हे संपूर्ण ब्रम्हचर्य पाळते, तो संपूर्णपणे योग्य मुक्त असतो. म्हणून तो किंवा ती ईश्वराच्या सान्निध्यात सतत राहते. आणि दैवतुल्य होते.

अशा प्रकारे आचार, उच्चार व विचार यात संपूर्ण ब्रम्हचर्य पाळणे शक्य आहे. अशा प्रकारची संपूर्ण ब्रम्हचर्यावस्था मला प्राप्त झाली नाही, हे दुःखाने मला म्हणजे लागते. ती अवस्था प्राप्त होण्याकरीता मी अणुअणु घडपड करीत आहे. ती अवस्था प्राप्त होण्याची आशा मी सोडलेली नाही. मी शरीरावर ताबा मिळविला आहे. जागृतावस्थेतच्या कळात मी स्वतःचे स्वरूप कळू शकतो.

मागील म्हणतात, 'निरोधी आत्म्याचे आवरण असणारे शरीर निरोधीच असले पाहिजे. असा भाव विरवात आहे. म्हणून आत्मा जसजसा निरोधी होत जातो तसतसे शरीरही निरोधी होत जाते. याचा अर्थ असतो की जे शरीर निरोधी असते ते सुदृढच असते. ज्या शरीरात बलिष्ठ आत्मा राहू शकतो आत्म्याची शक्ती जसजशी वाढते तसतसे शरीर कृश होत जाते. संपूर्ण निरोधी शरीर हे अतिशय कृशच असते. सुदृढ शरीराला कोणता ना कोणता रोग जाडलेला असतो. आणि जरी त्याला रोग नसला तरी तो रोग किंवा संसर्ग त्वरीत जडण्याची त्याच्यात शक्यता असते. उलटपक्षी संपूर्ण निरोधी शरीराला कोणताही संसर्ग जडणार नाही शुद्ध रक्तामध्ये संसर्गाचे विनाशक जंतू दूर ठेवण्याची शक्ती असते. सर्वांचा आत्मा एकच आहे. सर्वांची आत्मशक्ती सारखीच आहे. काहींची जागृताशक्ती प्रकट झालेली असते. आणि दुसऱ्यांची प्रकट न्वावघाची असते. त्यांमधील तसेच अनुमन येतील.

मागील म्हणतात ब्रम्हचर्याचा पारंपारिक आणि सर्व समाज्यापणे गृहीत धरलेला अर्थ असा आहे की विचार उच्चार आणि आचार यात तैगिक वासनांवर नियमन ब्रम्हचर्याची ही दृष्टी व्याप्य आहे. कारण या अर्थाने ब्रम्हचर्य पालन अत्यंत तितक्याच जोराने पुरस्कार करण्यात आलेला नाही आणि त्यामुळे तैगिक प्रेरणांवरून नियंत्रण हे अधिक कठीण झाले आहे. ते जवळजवळ अशक्यच आहे. डॉक्टरांच्या अनुभवप्रमाणे रोगांनी दुर्बल झालेल्या व्यक्तींना तैगिक वासनांचा अधिक ज्ञान होतो आणि आपल्या रोग ग्रस्त लोकांना ब्रम्हचर्य पाळणे का कठीण वाटते. हे त्याला जाणवू शकते. पण ज्याने तैगिक वासना जिंकल्या आहेत अशा ब्रम्हचर्याचे पालन हे देखील सामान्य पातळीपासून मागणाला उच्चस्तरीयवर नेले जाऊ शकते. त्यांना देखील शारीरिक गरज भासत नाही त्या व्यक्तींचा मान जगाने जेवढा पाहिजे. अशा मागणाने इतर बाबतीत आत्म संयमन करणे फार सोपे आहे. यात शंका नाही. तिसरे व्रत ब्रम्हचर्याचे आहे.

अहिंसेचे पालन ब्रम्हचर्याखेरीज अशक्य आहे. अहिंसा म्हणजे सर्वव्यापी प्रेम. पुरुषाने एका स्त्रीला किंवा स्त्रीने एका पुरुषाला आपले प्रेम देऊन टाकले की मग इतरांसाठी त्याच्यापाशी काय उरणा? त्याचा अर्थच असा की 'आपण दोघे प्रथम, बाकीची सर्व मागाहून' पवित्रता स्त्री पतीसाठी आणि पत्नीइतक्या पुरुष पत्नीसाठी सर्वस्वाचा होम करण्यास तयार असणार. अर्थात त्यांच्याकडून सर्वव्यापी प्रेमाचे पालन होणे शक्यच नाही हे स्पष्ट आहे. अखिल सृष्टीला आपले कुटुंब बनविणे हे त्यांच्याकडून घडण्यासारखेच नाही. कारण की त्यांच्यापाशी 'सत्ता' असे एक कुटुंब हजर आहे. किंवा होऊ पाहतलेले आहे. या संकुचित कुटुंबाची वाढ होईल त्या मानाने सर्वव्यापी प्रेमामध्ये विशेष होणार. अहिंसा-प्रताप पालन करण्यास विवाह शक्य नाही, विवाह-बाह्य विकाराविषयी तर बोलायचेच काय?

मग जी विवाह करून घ्यायची आहेत त्यांचे काय ? आपण त्यांच्यासाठीही मार्ग काढलेलाच आहे. विवाहितोनी अविवाहितांसारखे बनून जावे. याबाबतीत यांच्यासारखी सुंदर स्थिती मी दुसरी कोणतीही अनुभविलेली नाही. या स्थितीचा रस ज्याने चाखला असेल तोच याची सारा देऊ शकेल. आजमितीला तर या प्रयोगाची सफलता सिद्ध होऊन घुसली आहे असे म्हणण्यास हरकत नाही. विवाहित पति-पत्नी एकमेकांना माऊ-बहिणीप्रमाणे मानू लागतील. की सर्व तऱ्हेच्या तापत्रयांतून ती मुक्त झाली. जगातील प्रत्येक स्त्री आपली भगिनी आहे. आई आहे, कन्या आहे. हा विचारच मागणाला एकदम उच्चस्थितीत नेणार, कानातून मुक्ती देणारा होऊन जातो. यात पतिपत्नीचे नुकसान करायचे होत नाही. उलट ती आपल्या मांडवलाची गृहीतच कलशात विकाररूपी मळ काढून टाकल्याने प्रेमाचीही वाढ करतात. विकाराचा तोष झाल्यामुळे एकमेकांची सेवासुद्धा अधिक चांगल्या तऱ्हेने होऊ शकते. एकमेकांमध्ये घुसफुशीचे प्रसंग कमी येतात. प्रेम जेथे स्वार्थी, संकुचित असते तेथेच घुसफुशीला अधिक सारकं मिळते.

शरीर मुख्य विचार उदयामध्ये उरला, की मग ब्रम्हचर्यापासून होणाऱ्या शारीरिक लागणे, वीर्यलाभ इत्यादींचे महत्व त्या मानाने फारच अल्प वाटू लागते. जागृतावस्थेत भोगविलासाखतर वीर्यहानि करणे व शरीराला खंगळून टाकणे हा केवढा मूर्खपणा म्हटला पाहिजे? वीर्याचा उपयोग उच्चवर्गाची शारीरिक व मानसिक शक्ति वाढविण्यासाठी आहे. त्याचा विनाशयोगार्थ उपयोग करणे हा त्याचा उच्चतम दुरुपयोग होय, व म्हणूनच त्यापासून अनेक रोगांचे उद्भवणारे असतात. ब्रम्हचर्य कायद्याचामुळे करून पाळण्याचे असते. हरएक प्रताप असेच आहे. जो शरीर तेंवढे ताब्यात ठेवतो पण मनाने विकारांचे पोषण करीतच राहतो तो मूढ मिथ्याचारी होय असे गौतम्याचे म्हटले आहे.

अपरिग्रह/असंग्रह :- अपरिग्रह हे अस्तेवाशी मिळते व्रत आहे असे म्हणता येईल. मुळात न चोरलेल्या वस्तूंचाहि जिकरी नसताना सज्ज करून ठेवल्याने ती चोरीच्या मालासारखी होऊन जाते. परिग्रह म्हणजे संवय किंवा एकत्र करणे. सत्यशोधक, अहिंसक परिग्रह करू शकत नाही. परमात्मा परिग्रह करीत नाही. त्याला 'ह्या वाटणाऱ्या' वस्तु तो रोजच्या रोज निर्माण करतो. म्हणून आपला जर परमात्म्यावर विश्वास असेल तर आपण समजून असावे की आपल्याला लागणाऱ्या वस्तु तो रोजच्या रोज देत असता, देत जाईलहि. अचलित्या, भक्तांचा असा अनुभव आहे. रोजच्या पुस्तोच निर्माण करण्याचा हा ईश्वर नियम आपल्याला माहीत नसतो. अथवा माहीत होऊनही आपण त्याचे पालन करीत नाही. त्यामुळे जगामध्ये विषमता व विषमते-पासून उदयव्यापी दुःखे आपल्याला अनुभववी लागतात. बऱ्याच इस्मायाचा घरी त्याला जबर नसलेल्या वस्तु साठवलेल्या असतात, अस्ताव्यस्त पडलेल्या असतात, कुजत असतात. तर इकडे त्याच्या

463	डॉ. वी. वेंकट रेड्डी	सूचना अधिनियम-सांख्यिक व आर्थिक दृष्टिकोण	463
464	डॉ. ए. वी. रामु का. शर्मा	सर्वे शासक व भारतीय स्वातंत्र्य वर्ष 1920-1947	465
465	डॉ. विष्णु व. जयराज (मराठी)	सोवियतकीय अधिष्ठाता - असाधारण घडणूक	468
466	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधी - विद्यार्थक अवकाश	469
470	डॉ. एम. वी. शैली	भारताच्या प्राथमिक विकासात महान गांधीच्या विचारवाणीचे ऐक्यात्मक अर्थसांख्यिक दृष्टिकोण	471
472	डॉ. एम. लक्ष्मी (मराठी)	सत्य आणि अहिंसा चळवळी महान गांधीचे योगदान	472
473	डॉ. डॉ. अशोक रेड्डी, एम. ए. वी. शर्मा व. जयराज	महान गांधीजीच्या विचार प्रवाहाचे 21 व्या शतकातील महत्त्व	474
474	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधीजीचे साहित्यिक विचार	476
475	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधीजीचे साहित्यिक विचार	477
476	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	अहिंसा व सुवर्णयुग	479
477	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	गांधी विचारवाणीचे साहित्यिक दृष्टिकोण	481
478	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	गांधीजीचे साहित्यिक विचार	483
479	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	गांधी विचार आणि सत्य चळवळीच्या घडणूक	485
480	डॉ. वी. एम. सुब्रह्मण्यम	"21 व्या शतकात गांधी विचारवाणीचे महत्त्व"	486
481	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	"महान गांधी यांच्या अहिंसा विचारवाणीचे महत्त्व"	488
482	Dr. Vishal Pharaude	महान गांधीजी अहिंसा - एक अर्थसांख्यिक दृष्टिकोण	489
483	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	सत्य आणि अहिंसा	491
484	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	सत्य, अहिंसा आणि महान गांधी	492
485	डॉ. एम. वी. शर्मा	गांधी साहित्यिक : सत्यता आणि अहिंसा	495
486	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	आधुनिक भारतात गांधी साहित्यिक दृष्टिकोण	497
487	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधीजीचे महत्त्व	499
488	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधीजीची साहित्यिक दृष्टिकोण	501
489	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधी विचारवाणीचे दृष्टिकोण	502
490	डॉ. एम. वी. शर्मा	गांधीजी	504
491	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधीजी साहित्यिक दृष्टिकोण - एक अर्थसांख्यिक दृष्टिकोण	505
492	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	व गांधीजीच्या सत्य, अहिंसा, साहित्यिक विचारवाणी भारतीय साहित्यिक दृष्टिकोण	506
493	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधीजीचे साहित्यिक व अहिंसात्मक विचार	509
494	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	असाधारण घडणूक	512
495	डॉ. अशोक शर्मा (मराठी)	सत्य-अहिंसा चळवळी आणि गांधीजीचे महत्त्व - गांधी साहित्यिक दृष्टिकोण	513
496	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	असाधारण घडणूक	515
497	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	गांधी साहित्यिक दृष्टिकोण	517
498	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	महान गांधी विचारवाणीचे महत्त्व	519
499	डॉ. वी. अशोक शर्मा (मराठी)	विश्व अहिंसा युवावर्ग महान गांधीजीचे साहित्यिक दृष्टिकोण	521

3

ISBN NO.: 978-81-9096

आहे म्हणजे काय? गांधींच्या मते ईश्वर ही एक विश्वाची नियामक शक्ती आहे ती सर्वच गोष्टींचे नियमन करते म्हणजेच शक्ती आहे. वेदांमध्ये 'ज्ञा' ही विश्वाची नियमन करणारी एक नैतिक शक्ती आहे. असे समितले जाते. तिच्याशी मां जुळतो काटने 'भीतीने का? वागावे याचे समर्थन ईश्वर हा नैतिक शासक आहे. असे सांगून करतो ईश्वराच्या अस्तित्वाचा या विचारांशी गांधींचा विचार सुसंगत आहे. कुटूंब, राष्ट्र, मानवजात, जीव सुद्धी व वस्तुमात्र यांना एकत्र करणारी शक्ती : अहिंसा ही मानव संशाचा जीवनकर्म आहे. म्हणूनच तिच्यावर मानवी जातीचे अस्तित्त्व अवलंबून आहे.

तात्पर्य गांधींची अहिंसा त्रिस्तरीय आहे.

- 1) अहिंसा सत्य प्राप्तीचे साधन आहे.
- 2) अहिंसा मानवी जीवनाचे साध्य आहे, कारण अहिंसेतून सत्याची अगिष्यकती होते.
- 3) सत्य व अहिंसा एकरूप आहेत म्हणजेच सत्याग्रहरूप आहे.

अहिंसेचे स्वरूप थोडक्यात असे -

- 1) गांधींची अहिंसा नाकारात्मक नसून भावरूप म्हणजेच प्रेमरूप आहे.
- 2) सत्याचा अविनाश अहिंसेतून होतो.
- 3) अहिंसा ही आत्मिकशक्ती आहे.
- 4) अहिंसा केवळ व्यक्तीगत नसून सामूदायिक आहे.
- 5) अहिंसा ही विश्वाची नियमकशक्ती आहे, आणि मानवी जीवनाचे अधिष्ठान आहे.

गांधींनी पराक्रांटीची अहिंसा (काया-वाचा-मन अशी तीन पातळ्यांवर) सांगितली आहे. सामान्य जीवनात अशक्य आहे. काही प्रमाणात म्हणजेच शारिरीक पातळीवरील अहिंसा शक्य होईल, पण वास्तविक त शक्य नाही. कारण व्यक्तीगिन्नेनुसार स्वभावतःही फरक असणार, शिवाय व्यक्ती-माणूस म्हटले की, त्याच्या मर्यादाही लागतात. या मर्यादांमुळे तांत्रिक व मानसिक पातळीवर अहिंसा शक्य नाही. शिवाय एखाद्याचा आलेला राग किमान शाहजा मानसशास्त्राची दृष्ट्या हे आरोग्याचे संकल आहे. याचा अर्थ मानवी स्वभावाचा भाग म्हणून अहिंसेचा रिक्कार कराव याचे समर्थन मात्र करता येणार नाही. तात्पर्य गांधींचा अहिंसावादी विचार मानवी जीवनाचा आदर्श म्हणून सिंकारता येईल.

- संदर्भ -
- 1) राष्ट्रपिता गांधी - राजा मंगळवेढेकर- ज्योत्सना प्रकाशन, मुंबई
 - 2) हिंद स्वराज्य - गांधीजी - पहिल्या प्रकाशन - पवनार
 - 3) भारतीय दार्शनिक निबंध - स. डॉ. वी. डी. बंदिष्टे, डॉ. रमारांकर शर्मा-मध्यप्रदेश हिन्दी ग्रंथ अकादमी-भोपाळ

स्वदेशी आणि असहकार

प्रा. डॉ. राजीव जाधव

सहयोगी प्रक्यापक

लोक महाविद्यालय, कर्ना

E-mail : kishor.dhumne3108@gmail.com

Mob. No. 9822889044

सार : आपल्या गरजा भावान्याइतके पुरेसे कापड सध्या आपण निर्माण करीत नाही. म्हणून कापड निर्माण करण्याच्या क आणि कापडाचे उत्पादन वाढवून आपल्यापैकी प्रत्येकाने कर्तव्य कापडाच्या उत्पादनास मदत करणे हे आहे. गांधींनी असहकाराच्या चळवळीला देशभरातून एक अमूर्तपुर्व अस प्रतिसाद मिळाला व त्यातून माहात्म्या गांधी नावाचे एक नफि नेतृत्व पुढे आले. शिवाय सर्वात महत्समी बाब म्हणजे भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीला एक नविन चेतना व नविन दिशा भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीच्या इतिहासात असहकाराच्या चळवळीला अनन्यसाधारण असे महत्व आहे.

1. स्वदेशी :

मोहनदास करमचंद गांधी यांनी "स्वदेशी" विषयीची आपली भूमिका सप्टेंबर 1919 च्या "सांज वर्तमाना" च्या प संशोधने मांडली होती. केवळ भारतात तयार झालेल्या वस्तूच वापरणे ही मर्यादा सर्व भारतीयाना स्वदेशीने घातलेली आपले आर्थिक स्वातंत्र्य आहे. म्हणून स्वदेशी म्हणजे आर्थिक स्वायत्तता. आर्थिक स्वायत्तेशिवाय स्वराज्याला काही अ स्वदेशीला स्वराज्य असेही म्हणता येईल, परंतु भारत त्याकडील विनाशाला अवस्थेत होता. तसेच भारताला आवश्यक पारतात निर्माण करणे शक्य नव्हते. म्हणून आपल्याला अत्यंत आवश्यक वस्तूंपुरतीच स्वदेशी चळवळ मर्यादित करणे भाग उर्या कटिबंधीय हवामानाच्या पट्ट्यावरील प्रदेश व मानवाच्या प्रमुख गरजापैकी एक गरज म्हणजे 'वरत्र' भारतात : वस्तुपैकी एक म्हणजे कापड. त्यामुळे सध्या भारतात निर्माण होणाऱेच कापड आपण वापरणे म्हणजे स्वदेशी होय. स्वदेशी केवळ हिंदूकरिता किंवा मुंबईकरिता नाही तर सर्व देशासाठी आणि देशातील सर्व रहिवाशांसाठी त्यामध्ये विविध धर्म पारसी, सिख्ती, आशियावासी या सर्वांसाठी ती होता.

2. स्वदेशीचा अर्थ :-

Gandhi Study Centre

New Art's, Commerce & Science College, Wardha

7th 8th Feb - 2015

(S) (4)

"Commerce and Management in 21st Century"

ISBN: 978-93-80000-00-0

"Vidarbha" A Place of Opportunities for Entrepreneurship in Present Scenario

Prof. Dr. Avinash Sahurkar
dravinashsahurkar@yahoo.com

Mr. Sagar O. Manjare
(Ph.D Research Scholar RTMNU)

(Dept. of Commerce, Lok Mahavidyalaya, Wardha)

ABSTRACT:

This research paper focuses on the opportunities available in the Vidarbha region, cashing the possibilities and prospects of the same to be a successful entrepreneur. It is not an exhaustive literature search, especially secondary data and is primarily based on selected authors of Entrepreneurship development, Economics, Social Science, Science and Business administration. A literature search has been done to map the fundamental philosophies of Entrepreneurship development and opportunities in the Vidarbha region in current favorable political environment of the state and to identify the specific opportunities of business for new entrepreneurs in the light of economic indicators. The paper proposes the sectors where new entrepreneurs can have a prospect for their business setup with strong fundamentals of economics and management. This paper is current in today's environment and offers a practical epistemological approach into what effective encashment of opportunity for entrepreneurship could be in the impact of current favorable political environment results in easily arrive at the community for becoming a flourishing entrepreneur.

Keywords - Entrepreneurs, Vidarbha.

INTRODUCTION

Entrepreneurs customarily write about the economic destiny of nations. They change the ways people live; they alter the path of growth and development; they trigger innovation, redraw economic contours and bring revolution. They tread unbeaten paths and create wealth out of their creativity. Economic history is littered with examples of these courageous and outstanding persons who changed the course of history by introducing new products, economic development and growth. They have been instrumental in bringing about socio-economic transformations. That is why entrepreneurship is considered as the engine of economic growth in industrialized western countries.

It is precisely for these reasons that there is a renewed focus on entrepreneurship. Realizing the importance of entrepreneurship in economic development, various governmental, non-governmental, educational and developmental institutions have started pursuing entrepreneurship development through training interventions. Entrepreneurship development is considered as a very effective and potent tool for job creation, employment generation and poverty alleviation in India. The GEM (Global Entrepreneurship Monitor) Report (2010) states that India is one of the fastest growing economies in the world.

Bhartiya Jain Sanghatana's Arts, Science & Commerce College, Wagholl, Pune.

Lok Mahavidyalaya
WARDHA

considers 'entrepreneurship education and training as an 'entrepreneurial framework' condition that affects levels of entrepreneurial attitude, aspirations and activity, which accordingly affects the level of new enterprise in the economy' (Bosma, et al., 2008, p. 41).

Vidarbha's latent potential becomes evident as one travels along the region's vast land mass, which occupies 31.6 percent of the State of Maharashtra. The region's richness in terms forest and mineral wealth is complimented by its central location, uninterrupted quality power supply and developing social infrastructure. The Government of Maharashtra is keen on leveraging Vidarbha's inherent strengths and facilitates the region's transformation into a premium investment destination for a host of industries.

The region's economic and industrial development of Vidarbha is a top priority for the Government of Maharashtra in the leadership of current chief minister. State Government driven major infrastructure projects, such as the Multi Modal International Cargo Hub (MCIH) and Butibori Industrial Area, are at an advanced stage of completion. In addition, recent policy initiatives in the form of the State's New Industrial Policy and the New Textile Policy have been aimed at providing a further thrust to industrial investments in the region. Furthermore, the State Government is also collaborating with key stakeholders i.e. State level authorities such as MIDC, Urban Local Bodies (ULBs) and industry associations such as VIA and FICCI to ensure holistic and inclusive development of the region.

Major Exportable Item in this region are Steel Bar, Rice, Manganese Oxide, Spun Yarn, Aluminium Sheet, Castings, Fabric, Steel Forging, Dal, Mango Puree, Partially Oriented Yarn, Spun Yarn, Wool Yarn and others. There is huge demand for vendorisation and ancillarisation of the Industry in Ordinance Factory, Western Coalfield, Railway, Thermal power generation plants and many large scale enterprises that are exist in Vidarbha. MSEs having potential to become their vendor.

ECONOMIC ENVIRONMENT OF VIDARBHA

Economic growth is likely to accelerate in the next fiscal as the reform process continues and begins to bear fruit, and the low base of this fiscal and the last lends a halo to the numbers. Now believe growth will print at 6% for 2014-15, up from 4.8% estimate for 2013-14. The pick-up will be aided by implementation of stalled projects, debottlenecking of the mining sector and a recovery in industry on higher external demand. It is also expect some rebound in services growth in 2014-15 led by higher exports as well as a positive ruboff from higher industrial growth at national level. GDP of Vidarbha at current prices is 1,670.0, which Contribution to 15.6% of Maharashtra's GDP. Per capita income of Vidarbha is 65,368, while GDP growth is 6.7% (INR, 2010-11). Nagpur and Amravati are the two economically important cities of the region. The GDP of these two districts together accounts for, approximately 42.8% of Vidarbha's GDP and 6.7% of the Maharashtra's GDP. However, in comparison to the rest of Maharashtra, the region is considered to be economically backward. From a social development perspective, Vidarbha fares well in terms of the literacy rate i.e. 82.91%. Despite this, it is believed that the region has substantial potential for industrial development. Youth Unemployment Rate is near about 18.10%.

ISBN : 978-93-5

UGC Sponsored National Conference
Proceeding

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT (EMSED - 2015)

Saturday, 12th December, 2015

Organised by

Department of Commerce

VSPM Academy of Higher Education, Nagpur's

JAWAHARLAL NEHRU ARTS, COMMERCE & SCIENCE COLLEGE

Wadi, Nagpur : 440 023 (M.S.) India

Email: jnc.wadi@rediffmail.com

www.jncwadi.ac.in

The Emerging Talent Management for the Manufacturing Industries

Dr. S.S. Kanode, SJS College, Pimpri, Wardha
 Dr. R.M. Jadhav, Lok Mahavidyalaya, Wardha
 Dr. Ajay Petha, DMRT, Savang (Meghe) Wardha

Abstract

People are the last weapon of competitive advantage in the global market today. No matter our industry, company, or nationality, battle-ready competitors somewhere who is busy thinking how to beat you. Products can be quickly duplicated and services emulated - but innovation, execution, and knowledge cannot. The collective talent of an organization is its prime source of its effectively compete and win. In the new economy, competition is global, capital is abundant, products are developed quickly and people are willing to change jobs often. In this kind of environment smart, committed, experienced people who are technologically literate, globally aware, and operationally agile are the new competitive advantage. And even as the demand for this talent supply of it will be going down. As a result, an unprecedented shift is occurring. Organizations are increasingly recognizing and radically change the role of their Human Resource function.

Introduction:

Talent management is an evolving process, enabled by technology that integrates a set of previously independent and disconnected processes.

Talent management is critical for organizations to attain their long-term strategy so that individuals are placed in an environment where they can have the highest impact within the enterprise.

The ability to identify, develop, manage and retain talent as an integrated set of processes across the organization (rather than in functional silos) allows organizations to drive new levels of value from its talent. This value is represented in strategic measures such as higher productivity, increased accomplishment of business plan objectives and, ultimately, increased shareholder value. In summary, it is imperative that organizations integrate a highly functional talent management solution across all facets of the business. It's not a question of if an organization needs to do this, but rather when and how. Talent management has become a mandate for organizations seeking to create competitive advantage through their human capital assets by improving current workforce performance and proactively preparing for the future. Traditionally, organizational growth has been enabled by hiring more people. However, today's economic environment requires that the productivity of existing workers increase before new headcount is considered. Organizational growth has transformed from "quantity of talent" to "quality of talent."

As organizations seek new ways of improving workforce productivity, "talent management" has become a vital element in establishing a human capital management (HCM) environment. A term that has suffered from significant abuse and misuse over the past few years, talent management is more adequately defined as:

A continuous, integrated process that helps employ

- Effectively plan talent needs
- Attract the very best talent
- Speed time to productivity
- Motivate the right behavior
- Develop targeted capabilities and knowledge
- Retain the highest performers
- Enable talent mobility across the organization

It is estimated that organizations spend anywhere 70 percent of their total operating spend on payroll direct employment expenses. And yet, organizations make decisions about their people with same discipline and confidence as they do about clients and technology. Organizations that maximize their investment in people, in administering it, understand they will gain a competitive advantage. Organizations embark toward maximizing their investment in people by identifying the workforce as an asset. This asset requires same level of business discipline for optimum management that would be expected of other capital (i.e. financial, property, technology). Organizations that effectively optimize human capital through their talent management strategy around three principals: business focus, agility and alignment management has emerged as a corporate imperative for organizations seeking to create competitive advantage through human capital assets.

The Agile Workforce

For most organizations, the last decade has been the search for incremental and sustainable improvements in productivity, profitability and competi-

ISBN : 978-81-930128-7-21

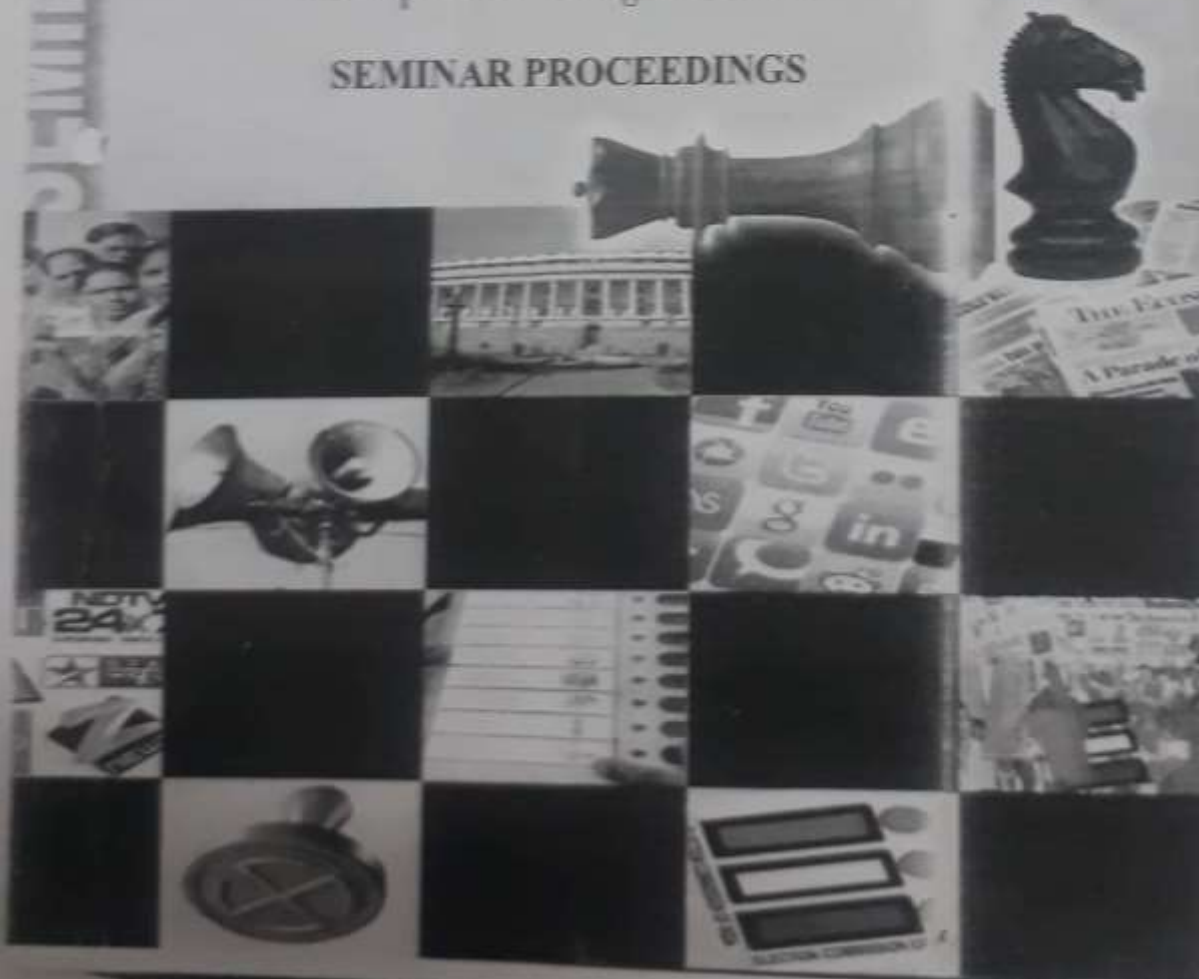

Gondia Education Society's
**Manoharbai Patel College of Arts,
Commerce & Science, Sakoli**
Distt. Bhandara (M.S.) 441802

UGC Sponsored
One Day National Seminar In Political Science
on

**"Recent Trends In General Election Campaign &
Its Impact On Voting Behaviour"**

SEMINAR PROCEEDINGS

निवडणुक प्रचार मोहीम आणि प्रसारमाध्यमांची भूमिका

■
 प्रा.सुनील दा. पाटणे
 राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख
 लोक महाविद्यालय, वर्धा

लोकशाहीच्या योग्य कार्यवाहीकरीता, आणि यशस्वितेसाठी प्रसारमाध्यमांची भूमिका अत्यंत महत्त्वची आहे. किंबहुना लोकशाहीवादी निवडणुका प्रसारमाध्यमांशिवाय शक्य नाही. निवडणुक अधिकार, लोक सहभाग, राजकीय पक्षांची माहिती, धोरणे, उमेदवार व एकूणच निवडणुक प्रक्रियेची बंधी चर्चा घडवून आणण्याची जबाबदारी प्रसारमाध्यमांची आहे. निवडणुक प्रक्रिया पारदर्शक होण्यासाठी प्रसारमाध्यमे महत्त्वपूर्ण पहारेकरी म्हणून काम करतात. प्रसारमाध्यमांचा लोकांवर कितपत प्रभाव असतो या संदर्भात अमेरिकन राष्ट्राध्यक्ष रिचर्ड निक्सन म्हणतात "अमेरिकन जनता जोपर्यंत एखादी गोष्ट टी.व्ही. वर पाहत नाही, तोपर्यंत त्यावर ते विश्वासघ ठेवत नाही".

सदर संशोधन लेखांमध्ये लोकशाही शासनव्यवस्थेमध्ये प्रसारमाध्यमांच्या भूमिकेची मुल्यमापनात्मक चर्चा करण्याचा प्रयत्न करण्यात आलेला आहे. भारतीय शासन व्यवस्था व निवडणुक प्रक्रियेचा प्रामुख्याने विचार सदर लेखातून केलेला आहे. त्यासाठी सार्वत्रिक निवडणुकांमधील सर्वेक्षण, निवडणुका व तज्ञांची मते, निरीक्षण, इंटरनेट इ. साधनांचा आधार घेतलेला आहे.

प्रसार माध्यमांनी आपली भूमिका पार पाडीत असतांना स्वच्छ प्रशासन व मानवाधिकाराच्या विकासाच्या मुलभूत तत्वांची हमी द्यावयाची असते. त्यासाठी त्यांना उच्च दर्जाची व्यावसायिकता, अचूकता, निष्पक्षपणा आपल्या क्षेत्रात सांभाळणे आवश्यक आहे. यासाठी संविधानाने, देशातील कायदे व नियम, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा अधिकार तसेच सहभागाची हमी प्रसारमाध्यमांना दिली आहे. अन्यथा प्रसारमाध्यमांच्या सदोश भूमिकेमुळे जनतेत संभ्रमावस्था निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. अमेरिकन कवी, गायक जिम मॉरिसन यांचे भाष्य या संदर्भात समर्पक वाटते. ते म्हणतात "Who ever controls the Media, Controls the Mind"

निवडणुक प्रक्रियेअंतर्गत प्रसारमाध्यमांची प्रमुख भूमिका म्हणजे, मतदारांना चर्चा, संवाद, व्यासपीठ या माध्यमातून संपूर्ण व अचूक माहिती देवून मतदान अधिकाराबाबत जाणिव जागृती करणे, राजकीय पक्ष व उमेदवार सुध्दा सर्व सामान्य लोकांशी संवाद साधण्यासाठी प्रसारमाध्यमांचा वापर करतात.

निर्वाचक व्यवस्थापन मंडळ संबंधित निर्वाचन क्षेत्रांना, गटांना, राजकीय पक्षांना व उमेदवारांना निर्वाचन विषयक माहिती देण्यासाठी या माध्यमांचा प्रभावीपणे वापर करतात. प्रसारमाध्यमांना सुध्दा हा अधिकार आहे की, संपूर्ण निर्वाचन प्रक्रियेचे परीक्षण करून स्वतंत्र व मुक्तपणे जनतेला माहिती देणे. जनतेने प्रभावीपणे तसेच जबाबदारीने आपली भूमिका कशी पार पाडावी हे सुध्दा प्रसारमाध्यमे सांगत असतात. याशिवाय पुढील अन्य भूमिका सुध्दा पार पाडावी लागते.

- 1 आपले लोकशाही अधिकार कसे वापरावेत याबद्दल लोकांना शिक्षित करणे.
- 2 निर्वाचन प्रचार मोहीमेच्या विकासाबाबत सतत माहिती पुरविणे.

Published in National Seminar on RECENT TREND IN GENERAL ELECTION
CAMPAIGN & ITS IMPACT ON VOTING BEHAVIOUR

At M.B.Patel College,Sakoli at 22nd Dece,2015

प्रा.सुनील दा.पाटणे
राज्यीयस्त्र विभाग प्रमुख
लोक महाविद्यालय, सर्ग

निवडणुक प्रचार मोहीम आणि प्रसारमाध्यमांची भूमिका

लोकशाहीच्या योग्य कार्यवाहीकरिता आणि यशस्वितेसाठी प्रसारमाध्यमांची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे. किंबहुना लोकशाहीवादी निवडणुका प्रसारमाध्यमाशिवाय शक्य नाही. निवडणुक अधिकार, लोक सहभाग, राजकीय पक्षांची माहिती, घोरणे, उमेदवार व एकूणच निवडणुक प्रक्रियेसंबंधी सर्वां घडवून आणण्याची जबाबदारी प्रसारमाध्यमांची आहे. निवडणुक प्रक्रिया पारदर्शक होण्यासाठी प्रसारमाध्यमे महत्त्वपूर्ण पहारेकरी म्हणून काम करतात. प्रसारमाध्यमांचा लोकांवर कितपत प्रभाव असतो या संदर्भात अमेरिकन राष्ट्राध्यक्ष रिचर्ड निक्सन म्हणतात "अमेरिकन जनता जोपर्यंत एखादी गोष्ट तीची वर पाहत नाही, तोपर्यंत त्यावर ते विश्वासच ठेवत नाही".

सदर संशोधन लेखामध्ये लोकशाही शासनव्यवस्थेमध्ये प्रसारमाध्यमांच्या भूमिकेची मुख्यभाषनात्मक चर्चा करण्याचा प्रयत्न करण्यात आलेला आहे. भारतीय शासन व्यवस्था व निवडणुक प्रक्रियेला प्रमुख्याने विचार सदर लेखातून केलेला आहे. त्यासाठी सार्वत्रिक निवडणुकांमधील सर्वेक्षण, निरक्षर व तशाची मते, निरीक्षण, इंटरनेट इ. साधनांचा आधार घेतलेला आहे.

प्रसार माध्यमांनी आपली भूमिका पार पाडीत असताना स्वच्छ प्रशासन व मानवाधिकारसंस्था विकारांच्या मुक्तता तळाची हमी देण्याची असते. त्यासाठी त्यांना उच्च दर्जाची व्यावसायिकता, अनुकूल निष्पक्षपणा आपल्या क्षेत्रात सामावणे आवश्यक आहे. यासाठी सविधानाने देशातील कायदे व नियम अधिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा अधिकार तसेच सहभागाची हमी प्रसारमाध्यमाना दिली आहे. अन्यथा प्रसारमाध्यमांच्या सदांच भूमिकेमुळे जनतेत सभ्रमावस्था निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. अमेरिकन कवी गायक जिम मोरिसन याचे भाष्य या संदर्भात समर्थक वाटते. ते म्हणतात "Who ever controls the Media, Controls the Mind".

ISBN NO. 978-93-85882-06-7

SECOND UGC SPONSORED

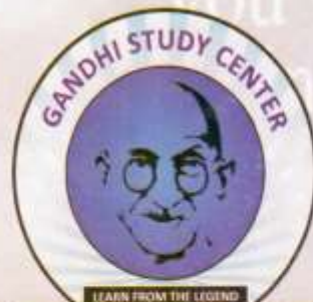
Two days international/interdisciplinary
conference

"BE THE CHANGE YOU WANT TO SEE IN THE WORLD"

Mahatma Gandhi

ON

29th & 30th January 2016

NEW ARTS, COMMERCE & SCIENCE COLLEGE,
WARDHA - 442001

Organized by

Gandhi Study Center

**New Art's Commerce & Science College,
Nalwadi, Wardha (M.S.)**

B
E

T
H
E

C
H
A
N
G
E

Y
O
U

W
A
N
T

T
O

S
E
E

I
N

T
H
E

W
O
R
L
D

	के यमों का तुलनात्मक अध्ययन	
418	डॉ. रशमा अंसारी	महात्मा गांधी: सत्य और अहिंसा के कर्मयोगी की दूरदर्शिता और रचनात्मक प्रयोग
422	डॉ. रजना यदुनंदन चावडा	हिंदी साहित्य में गांधीवाद
424	नयलक्ष्मी चंद्रय्या	" यशपाल के उपन्यासों में गांधीवादी विचार-दर्शन"
427	सुवि-गोहरिदासगणवीर	गांधी और खादी
430	डॉ. मनोजकुमारपण्ड्या	" सार्थक सत्याग्रह की प्रयोगशाला में स्वानुभूत सत्याग्रह को साधते सत्यान्वेशी गांधी"
432	डॉ. बालाजी श्रीपती भुरे	म. गांधी के स्त्री विषयक विचार
434	डॉ. सतिष पावडे	गांधी विचारों कि प्रासंगिकता और नाट्य साहित्य
436	विवेक पाठक	स्वच्छ भारत अभियान में दलित विमर्श
436	पांडे प्रशांत यज्ञात्रय	महात्मा गांधी : ग्रामजीवन, ग्रामोद्योग एक दृष्टिकोन
438	डॉ. विरेन्द्रवैस	महात्मा गांधी और अस्पृश्यता निवारण
440	डॉ. संजय ड. धर्माधिक्य	असहयोग आंदोलन में महात्मा गांधी की भूमिका
442	डॉ. तेजस्विनी ब. इंगोले	' गांधी - खादी '
444	डॉ. मनोज गं. राठोड	महिलाओंके प्रति महात्मा गांधीजी के विचार
445	डॉ. नरेशकिशोर ल. अरुळकर	गांधीजीद्वारा चलाया गया असहयोग आन्दोलन
450	डॉ. सोनूजोरवानी	गांधीजी और उनका स्वास्थ्य-धितन
454	डॉ. अशुभना/हिंदरवफ खान	महिला सशक्तीकरण के संदर्भ में महात्मा गांधी के विचार
455	Mr. Sunil N. Wathore	SATYAGRAHA: ROLE IN DEMOCRACY
459	प्र. विवेक गं. देशमुख	स्त्री सबलीकरणमा महात्मा गांधीचे योगदान
461	Assi. Prof. Dr. Akhtar Alam,	गीता-बोध मंगल प्रभात और गांधी जीवन दर्शन
463	अनुपमाकुमारी	हिन्दी साहित्य कविताओं में गांधी दर्शन की अभिव्यक्ति
466	डॉ. किशोर उत्तमराव राऊत	भूदान चळवळीचे सामाजिक -आर्थिक परिणाम
467	प्रविण पाठक	टल पर महात्मा गांधी
471	प्र. डिगंबर प्रल्हाद पाटोल	गांधीजीचे विधायक कार्य
474	राजपूत मानसिंहहरचंद सिंग	भूदान: सामाजिकआर्थिकपरिणाम
475	प्र. निपक काळे	मानव संसाधन विकास का गांधीवादी दृष्टीकोन
477	डॉ. मूळ नंदकिशोर कृष्णाचार्य	आदर्श ग्रामरचनेची भारताला गरज
479	डॉ. भारती नकुलराव कांबळे	महात्मा गांधीजी सत्य और अहिंसा से विश्व दृष्टिकोन और बदलाव।
481	Dr. Pushpa S. Tayde	Techniques of Satyagrah
484	डॉ. एन. एन. मंगरकर	असहकार चळवळ
486	MOHAN KASHIKAR RAHUL BAVGE	GANDHIAN WAY OF HEALTH & HEALING
491	डॉ. आशा सिंह	गांधी और अहिंसा की पृष्ठभूमि
493	Sunil Wankhade	महात्मा गांधीच्या तत्वज्ञानातील आदर्श जीवन मुल्ये
495	डॉ. संदीप द. जवंजाल	युगपुरुष - मोहनदास करमचंद गांधी
497	डॉ. कल्पना एन. कवाडे	"महात्मा गांधी आणि असहकार चळवळ"
501	डॉ. सुष्मा लोखंडे	सत्याग्रह : एक अहिंसक संघर्ष

भारत किंव्व से कुपोषण का अंत हो जायेगा। जहाँ स्वास्थ्य एवं शिक्षा के लिये पर्याप्त धन मिलेगा भूख, बिमारियाँ अशिक्षा से पिडित हो नहीं पाएंगे। भारत के लिए आर्थिक अग्रगण्यो का निर्माण मानव-द्रोह है। म. गांधीजी यद्यपि वाशिंगटन मैजिनी, नैरी बाल्डी की तरह राष्ट्र के मुक्तिदाता थे किन्तु संकीर्ण राष्ट्रवाद से वे सरा उपर थे उन्होंने कहा था राष्ट्रियता सबसे ऊँचा आदर्श नहीं है – उच्चतम आदर्श तो किंव्व ब्युत्त है। मैं तो उन किंव्व में रहना ही नहीं चाहूँगा यदि यहाँ किंव्व भातत्व नहीं है। उन्होंने अन्ध्र मेराधर्न भौतौलीक सीमा में आवद्ध नहीं है। आज जल-जल अन्ध्र राज्यों का युग नहीं बल्कि परम्परावर्तमान का स्वर्णयुग है। जब भयवान ने कोई सीमा नहीं बनायी तो हम लोग इसे क्यों क्यों गांधी की राष्ट्रियता प्रखर थी लेकिन संकीर्ण नहीं का राष्ट्रियता अन्तर्राष्ट्रीयता का आधार था। स्वराज्य से वे संपूर्ण किंव्व की सेवा क्या चाहते थे। यहाँ नहीं तो वे कहते थे – कि भारत को किंव्व मानवता के लिए बलिदान करने की कला सीखनी चाहिए। भारत को सराफ का स्वर्ण से इस लिए देखना चाहते कि यह किंव्व मंगल में योगदान दे सके। वे तो आगे बढ़कर कहते थे। राष्ट्रियता का मेरा आदर्श यह है कि वे जानने बलि देकर भी किंव्व का कल्याण कर सके। आज आच्छे मस्तिक वाले लोगों ने बिल्कुल पुक्क-पुक्क राज्य नहीं, बल्की किंव्व राज्य को एक संघ करना चाहिए। तो ही किंव्वी मझे घर ऐसा कहना सब होगा।

किंव्व का योग को म. गांधीजी का सत्य उनके जीवन में अरावास आया। जब कि अहिंसा सावास। उन्होंने एक स्थान पर कहा है अहिंसा से किंव्व को अधिक पहचानता है अर्थात् सत्य उनके संस्कार में मुर्त होने के कारण उनके दर्शन सहज भाव से हुए फिर हम जगत में सत्य को किंव्व जाने की चेष्टा या याचना में अहिंसा उनके हत्य आई। समस्त जगत का एक ही स्रोत होने के कारण सृष्टी में अशी के प्रति तथा अशरी के अन्तर्गत निम्न की तीव्र उच्छेद एग-एग एवं पल-पल पर अणसित होती है। सृष्टि का अणु अणु कण-कण स्वतंत्र होते हुए भी एक अणु अणु से बिद्ध है। वह अणुकरण जीवनधारियों में अधिक स्पष्ट है। मानव मात्र के परिष्कृत व्यक्तिगत सम्बन्धों में वही प्रेम है। और अणुकरण सम्बन्धों में एकत्व की अनुभूती इसी अनुभूती या प्रेम से किंव्वबहुत्व की भावना जन्मती है। और दया औदार्य या अहिंसा के रूप में प्रकट होती है। यहाँ हजारी प्रसाद द्विवेदीकी पत्तियाँ याद आती है। एकता सब धर्मों का धर्म अहिंसा ही जीवन का सत्य की सेवा हो सत्कर्म, किंव्व से हो मंगल-कल्याण।

अहिंसा का अर्थ होता है वही, किंव्व में कल्याण प्रेम का प्रसार निरन्तर तभी हो सकता है जब अहिंसा का मंत्र प्रत्येक हृदय में धार कर जाय। किंव्व म. गांधीजी किंव्व में बदलाव का दृष्टिकोण चाहते था बदलाव धर्म सिक्कार करना है। तभी उनके पुण्यस्मृती दिन को सही मात्र में किंव्वी दिन के रूप में मनाया जाना उचित होगा। और उनके विचारों को अधिक से पृष्ठ करना वर्तमान युग की यह आवश्यकता नहीं तो क्या है। अन्ध्र में कहना होगा – सत्य अहिंसा बन अन्तर्राष्ट्रीय जागरण मानवीय स्पर्शों से भारते धरती के व्रण। झुका तड़ित अणु अणुओं के का अणुकरण

किंव्व मानवता करी गांधी का जय घोषण धन्यवाद.....

अभिज्ञ

- 1. मे सत्यो का भारत म. गांधी
- 2. मानवक्या म. गांधी
- 3. सत्य कविता कवि दिनकर
- 4. पुनर्जात हजारी प्रसाद द्विवेदी
- 5. सामाजिक विचार धारा रवीन्द्रनाथ मुकुर्मी

Techniques of Satyagrah

Dr. Pushpa S. Tayde Principal

Email :- pushpa_lmvp@rediffmail.com Contact No.:-Mo- 9423119221

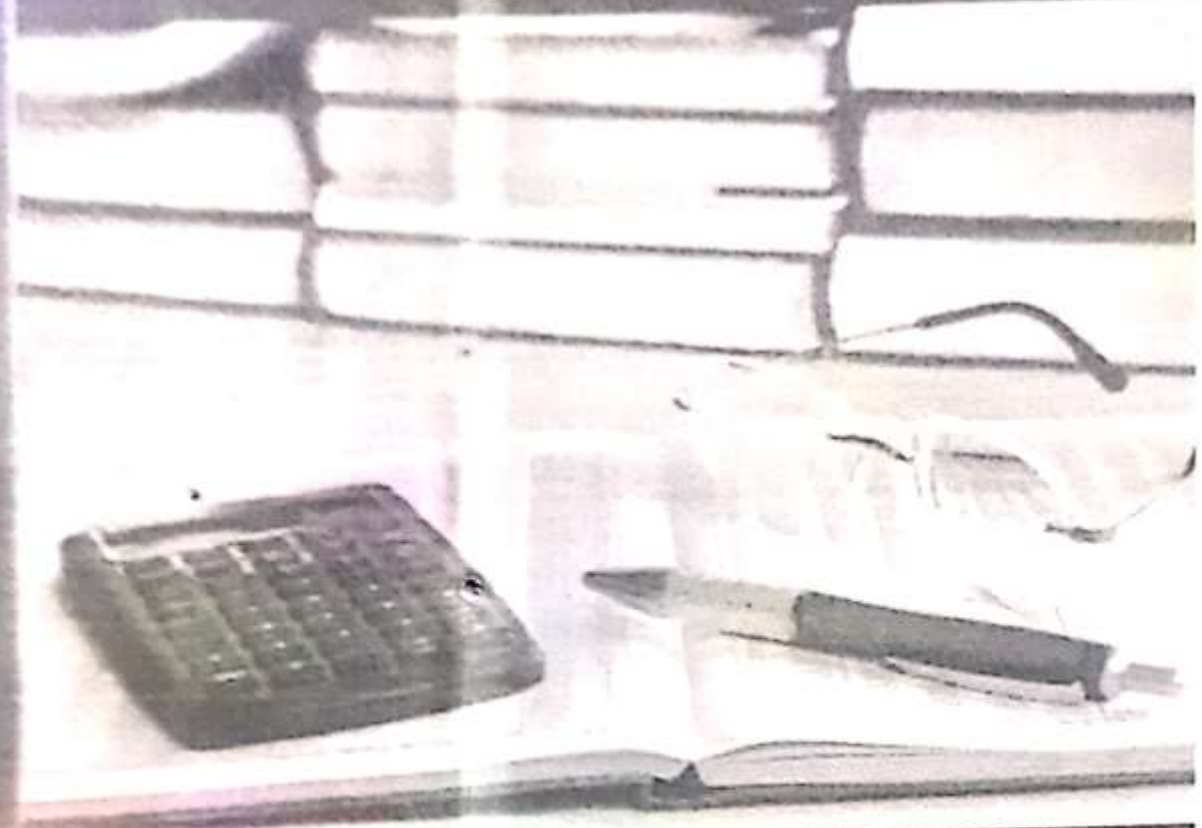
MAHAVIDYALAYA, WARDHA

अलीकडचे कारागीर एक किल्ली बनवितात, ती सर्व प्रकारच्या कुलुपांना घालते. ते तिला "सातार की" (गुरूकिल्ली) म्हणतात. तशीच सत्याग्रह ही आपल्या अगणित आपत्तींवर गुरूकिल्ली आहे. सारे किटी लोक ती किल्ली जर वापरायला लागतील तर किती गोष्टी साध्य होतील बरे ! सत्याग्रह हा सत्याग्रहाचा अवघड शब्द नाही? त्याचा अर्थ सत्याला चिकटून राहणे एवढाच आहे? नैतिक जीवनाचा दुसरा अर्थ काय असेल तो असा, जीवन जर सत्यावर आधारलेले नसेल तर ते नैतिक असणेच शक्य नाही. कल्याण एकदा अर्थ, कळला की त्याचे पालन करणे हे बरेच सोपे आहे. सत्याग्रहाचा विजय हाच सत्याग्रहाचा विजय आहे. प्रत्येक हिंदी माणसाची आता खात्री पटली असेल की, सत्याग्रह किंवा निःशस्त्र जीवन हा एक अचूक उपाय आहे. आफ्रिकेत यश मिळाले त्यावरून गांधी म्हणाले, "आपण सत्याग्रहाचा जय उपयोग केला पाहिजे, आणि ही गोष्ट तरी आपण या यशापासून शिकली पाहिजे, फक्त त्याचा उपयोग

वित्तीय लेखांकन

भाग - २

(Financial Accounting - Part II)

: लेखक :

प्रा. प्रदीप वाठ

प्रा. डॉ. राजीव जाधव

पायल प्रकाशन, नागपूर

THE HINDU AND MUSLIM AND THE NON-CORPORATION MOVEMENT.

7

Dr. Rajiv Jadhav
Associate Professor (Lok Mahavidyalay Wardha)

Three weeks after Gandhi's arrest Mrs. Sarojini Naidu led the peaceful "march" on *Dharasana* salt works. Web Miller of the American United Press sent around the world a most moving and graphic description of the unfolding drama of the power of non-violence in action: In complete silence the Gandhi men drew up and halted a hundred yards from the stockade. A picked column advanced from the crowd, waded the ditch, and approached the barbed wire stockade ... Suddenly, at a word of command scores of native policemen rushed upon the advancing marchers and rained blows on their heads with their steel-shod *lathis*. Not one of the marchers even raised an arm to fend off the blows. They went down like tenpins. From where I stood I heard the sickening whack of the clubs on unprotected skulls. The waiting crowd of marchers groaned and sucked in their breath in sympathetic pain at every blow. Those struck down fell sprawling, unconscious or writhing with fractured skulls or broken shoulders... The survivors, without breaking ranks, silently and doggedly marched on until struck down...

They marched steadily, with heads up, without the encouragement of music or cheering or any possibility that they might escape serious injury or death. The police rushed out and methodically and mechanically beat down the second column. There was no fight, no struggle; the marchers simply walked forward till struck down.

The Miller dispatch says that hour after-hour stretcher bearers carried back streams of inert, bleeding bodies. He counted 320 wounded, many of them unconscious. William Shirer in his fascinating book on Gandhi recalls that the story was published in a thousand newspapers the world over. It aroused widespread revulsion everywhere. Gandhi's non-violence, says Shirer, slowly undermined the foundations of British rule in India.

The Viceroy tried to play down the significance of these incidents, but his confidence was clearly shaken, his conscience began to prick him, and he began to view sympathetically possibilities of reconciliation. Meanwhile in his letter to the King he sought to cover up his acute embarrassment at the brutalities perpetrated by the British controlled police: Your Majesty can hardly fail to have read with amusement the accounts of the several battles for the Salt Depot at *Dharasana*. The police for a long time tried to refrain from action. After a time this became impossible, and they eventually had to resort to sterner methods. A good many people suffered minor injuries as a consequence, but I believe those who suffered injuries were as nothing compared to those who wished to sustain an honourable contusion or bruise, or who, to make the whole setting more dramatic, lay on the ground as if laid out for dead without any injury at all. But, of course as your Majesty will appreciate, the whole business was propaganda and as such, served its purpose admirably well.

Make in India. ~~Away~~ A way towards complete development

27 Aug. 2016

8

Gaining needs to develop interpersonal skill in Students

Dr. Avinash Sahurkar
Associate Professor
Lok Mahavidyalaya, Wardha

Abstract:-

Interpersonal skills of a person determine the quality of his relationships with others in the organization. Developing interpersonal skills involves building positive relationships by focusing on solving problems rather than controlling others, by showing respect and by listening with an open mind. It involves cultivating the habit of giving and dealing with criticism effectively. Despite all efforts toward building positive relationships, conflicts are inevitable in an organization. There are various responses to conflicts such as avoiding, accommodating, competing, collaborating, and compromising. When conflicts occur, there are various ways to resolve them and establish a positive work environment.

Keywords of Interpersonal Skill –

Building positive relationships
Praising
Dealing with criticism
Managing conflict
Ways to resolve conflicts
New view of -

Positive Relationships –

Descriptive 'I' language: In an organizational environment, it is always better to use descriptive 'I' language rather than 'you' language. When 'you' language is used, it conveys negative emotions like dislike, fault-finding, and so on. In the descriptive 'I' language, the focus is more on the speaker and it isn't judgmental.

language, the focus is more on the speaker and it isn't judgmental.

- Example: 'You' language-"Your report is full of errors. You'll have to redo it."
- Descriptive 'I' language: "I am afraid I cannot submit the report you have prepared. The boss would be furious with both of us if I submit this report with so many errors. I think it will be better if you retype it once again."

2. Focus on solving problems, not controlling others -

Rather than conveying the impression of trying to coerce or control the other person, communication should be in such a manner that the focus is on finding a solution to the problem. Messages that express an attempt to control or manipulate tend to offend others.

- Example: Suppose a subordinate gives suggestions to the manager and the manager's reply is "Just do as I said." The subordinate is likely to feel disregarded by the superior. Instead if the superior's reply is - "I understand what you are saying but right now lets do it this way", it would in all likelihood evoke a positive response from the subordinate.

Use descriptive 'I' language: In an organizational environment, it is always better to adopt the descriptive 'I' language rather than use 'you' language. When 'you' language is used, it conveys negative emotions like dislike, fault-finding, and so on. In the descriptive 'I' language, the focus is more on the speaker and it isn't judgmental.

- Example: 'You' language-"Your report is full of errors. You'll have to redo it."

Descriptive 'I' language: "I am afraid I cannot submit the report you have prepared. The boss would be furious with both of us if I submit this report with so many errors. I think it will be better if you retype it once again."

3. Giving praise –

Make praise specific: It is important to be specific when giving any praise. Being specific makes it easier for others to understand

what is being appreciated. This will help in making them continue with that behavior or approach.

- Example: General: You handled that complaint very well.

- Specific: The way you handled that irate customer while maintaining your cool was simply great.

- Praise progress, not just perfection: If accomplishing a task perfectly is the prerequisite for praise, then you may hardly get to praise anybody. Therefore, always look for improvement in work and then praise the performers. This will encourage them to perform better.

- Example: "Happy to note that there is a marked improvement in your performance over the previous evaluation." If your boss says this to you, you'll be motivated to put in your best.

- Be sincere: It is better not to praise at all, rather than be untruthful. Appreciation lacking in sincerity may generate a doubt in the mind of the person being appreciated that you are being manipulative in order to get work done.

4. Dealing with Criticism –

- It is not possible that a person gets praised all the time. At some point of time, a person has to face criticism and should know how to handle it in order to avoid becoming resentful. Similarly, the person who criticizes must also be able to do it tactfully so as to avoid conflicts.

- Offering constructive criticism: While criticizing, taking care of certain aspects can go a long way in maintaining good working relationships and minimizing resistance from those being criticized.

- Criticism should be appropriate to the situation & constructive in nature. Prejudice, envy or self-interest should not play a role in criticism.

- It is important that you deal with the situation by viewing it from the other person's perspective. Putting yourself in the other person's shoes helps you to avoid embarrassing him.

5. Managing conflict –

- Conflicts at workplace are inevitable

and most commonly arise due to differences in the way people see, hear and interpret things. Ineffective handling of conflicts can cause frustration and stress and damage relationship while handling conflicts effectively can generate creative solutions, enhance job satisfaction and improve relationships.

- Approaches to conflict

- Different people respond to conflict in different ways. Some of these approaches are:

- Avoiding: Avoiding is an unwillingness to discuss about the conflict, pretending that it does not exist, and attempting to smooth out differences when they arise. This approach may not be appropriate in all situations. In fact, it may also prove to be counterproductive. This approach is suitable in the following situations: When you require additional time to gather facts or to think over the situation.

- When it is advisable to allow the differences to be settled.

- When you believe that there is no chance of satisfying your concerns

- When damages far outweigh the benefits of resolving the conflict.

Example: An employee may avoid getting into a conflict with his superior for his unreasonable demands by keeping quiet and looking for another job.

7. Resolving the Conflict –

- Communication forms the core of conflict resolution. Expressions of anger, unhappiness, and disagreement, though not wrong, should however be expressed at the right time and in the right manner. This will help prevent causing animosity and would trigger a positive response. Conflicts can be defused by adopting certain strategies. These are:

- Restate: Some conflicts arise due to different people hearing the same message differently. In order to mitigate a conflict, it is necessary to repeat the message or to rephrase it in another way to ensure that everyone interprets it the same way.

• Agree: Conflicts can be defused by focusing on the areas of agreement rather than concentrating on the areas of disagreement. It is always advisable to begin conflict resolution on a positive note than beginning with arguments over points of disagreement.

• Refocus: While defusing conflicts, managers should not get bogged down with trivialities and lose sight of the "Big Picture".

• Example: While working as a team, there may be several disagreements between team members, but this should not be an excuse for falling behind on the crucial aspect of completion of the project within a certain deadline.

Conclusion:-

• For Creating the positive relationship among the people students must have to develop that kind of behavior which one accepted by all in society.

• One has to focus on solution of the problems at workplace where ever he or she is working because problem creator are more than solution maker and reputed place will be getting to solution maker only.

• Should give praise for every king positive initiative and successful work with full of heart but unnecessary praise would be avoided it will create nuisances.

• Kind or way of conflict should understand properly and than go for its management otherwise it will difficult to solve it.

• Proper communication skill with each other in kind trusts, convenience and understanding is interpersonal skill. Interpersonal skill will solve each and every problem.

References:-

1. S. Venkata Seshiah & Vunyale Narendra, "Factors Affecting Customers' Choice of Retail Banking", ICFAI University Journal of Bank Management, Vol. VI, issue 1 (March 2007), pages 34-46
2. ICFAI University, E-Learning tool
3. www.mygov.com/skill

राष्ट्रीय कौशल्य विकास अभियान

प्रा. हरिदास मा. धुर्वे

बाबाजी दाते कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय,
यवतमाळ.

१५ जुलै २०१५ हया जागतीक युवा कौशल्य दिनाच्या दिवशी "राष्ट्रीय कौशल्य विकास अभियान" चे उद्घाटन मा. ना. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते नवि दिल्ली येथे करण्यात आले. या उद्घाटन समारंभास विविध मंत्रालयाचे मंत्री, राज्याचे मुख्यमंत्री आणि पेन्सिल असे कौशल्य अभियानाचे बोध चिन्ह आहे.

• राष्ट्रीय कौशल्य विकास अभियानाचे उद्देश:-

१) कौशल्य आणि सर्वसाधारण शिक्षण एकसमान पातळीवर आणुन तरूणांमध्ये महत्वाकांक्षा जागृत करणे.

२) अभियानाचे घोषवाक्य "कौशल्य भारत, कुशलभारत," असे असुन कौशल्य युवा भारतामुळे आनंदी, आरोग्यमय, समृद्ध आणि सामर्थ्यशाली राष्ट्र म्हणून भारत उदयास येईल.

३) व्यक्साय व्यवहारावर केंद्रीत मनुष्यबळ निर्माण करणे.

४) भविष्यातील व्यावसायीकांना एकत्रीत आणुन कुशल मनुष्यबळ तयार करून त्यांना रोजगारांच्या उपलब्ध करून देणे.

५) या अभियाना अंतर्गत प्रशिक्षणासाठी कोणत्याही व्यक्तीला अर्ज करता येतो.

६) या योजने अंतर्गत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या प्रशिक्षित झालेल्या युवकांना नोकरीच्या बऱ्याच संधी उपलब्ध होतील.

• राष्ट्रीय कौशल्य विकास अभियानाचे घटक:-

१) राष्ट्रीय विकास व उद्यमशिलता धोरण २०१५

२) प्रधानमंत्री कौशल्य विकास योजना (PMKVY)

३) राष्ट्रीय कौशल्य विकासकर्ज योजना

४) दिनदयालग्रामीणकौशल्य विकास योजना

५) मानक प्रशिक्षण मूल्यांकन आणि पुरस्कार योजना

9

they are important factor on the operational efficiency and other parameters of banks performance. Banking sector is highly intellectually intensive, where the main asset of the banks is its human capital, the expenses incurred on employees are the major operating expense in the banking sector. Performance of the banks depends upon the efficiency of its human resources. Hence employee productivity is an important factor while measuring overall productivity and efficiency of banks. In the present study, to analyse the employee productivity four parameters like deposits, advances, business and profitability (spread -burden) are selected and tools like average and compound annual growth rate have been used for analysing the data. The time period selected for the study is 2006 -2015. This study will help the commercial banks in India for utilising their human resources effectively.

Keywords: Employees productivity, nationalised banks, Efficiency

FINANCIAL LITERACY : THE NEED OF THE HOUR

Dr. Avinash M. Sahurkar

Today in the modern era, each of every country needs capital for economic development. This capital should be generated through the savings of the people. The main obstacle in the way of capital generation is financial illiteracy which causes various financial diseases. Financial literacy offers the people knowledge about various financial products such as equity, mutual funds, debentures etc.

For the financial growth of India, each and every individual must be financially literate. In this process the role of financial planners is of utmost importance. Financially literate people and financial planners together will certainly contribute to the economic development of India. The dream of 'Make in India' can be fulfilled through the Financial literacy.

THE BOLLYWOOD AND INDIAN VISUAL CULTURE

John Major Thomas & Reshma Rachel Kuruvilla

The roots of popular visual culture of contemporary India can be traced to the mythological films produced by Phalke during the decades of the 'silent' era from 1912 to 1934. The era of the "talkies" of the 1930s ushered in the "singing" or musical genre, which together with Phalke's visual style remains the hallmark of Bollywood cinema. The history of Indian cinema is replete with films made in other genres and styles (e. g., social realism, satires, comedies, fantasy, horror, or stunt) in the numerous languages of the country. However, it is the popular Hindi cinema (now generally termed Bollywood) that has dominated national Indian cinema and its audiovisual culture. It has hegemonized the entire film industry as well as other popular technology-based art forms including the press, radio, television, music, advertising, the worldwide web, the social media, and telecommunications media. The form and substance of these modern art forms, while adapting to the demands of the new media technologies, continued to be rooted in the visual arts and practices of folk and classical traditions of earlier times.

Keywords: Visual Culture, Hegemony, Visual Style, Indian Cinema, Indian Television, Indian Advertising

MAKE IN INDIA TOWARDS "LESS-CASH" ECONOMY - RBIS VISION 2018

Dr. Anil Baburao Jadhav

A major new national program, designed to facilitate investment. Foster innovation. Enhance skill development. Protect intellectual property. And build best-in-class manufacturing infrastructure. There's never been a better time to 'make in India' and more digital India.

In this April, 2016 RBI has Announced **Vision 2018 for Payment and Settlement Systems in India**: Vision 2018 will continue to focus on migrating to a "less-cash" and more digital society. The endeavour would be to make regulations more responsive to technological developments and innovations in the payments space. This would be complemented by enhanced supervision of payment system operators, improvement in customer grievance redressal mechanisms and for the strengthening of the payments infrastructure.

This paper tries to show Payment and Settlement Systems one of the main attributes for Make in India. Is the one with more intangible attributes, a sound Payment and Settlement Systems infrastructure will result into 'Make in India' and more digital India.

The present study is focused on the Scope of Payment and Settlement Systems performance India in general and Vision 2018 is particular. The study is exploratory in nature; based on a secondary data. It has been collected from RBI website and other related websites. The overview and the recommendations may provide guidance for the development and implementation of Vision 2018 for Less-Cash Economy under 'Make in India'

Keyword: Make in India - "less-cash"- RBI - Vision 2018

Ref. No. 111

69

All India Commerce Conference

Organized by
Faculty of Commerce, University of Lucknow, Lucknow (U.P.) India

November 11-13, 2016

Technical Session I: New Beginning in Indian Financial System

Certificate

This is to certify that Prof. / Dr. / Mr. / Ms. Avinash M. Sahurkar, Associate Professor,
Dok Mahavidyalaya, Wardha

INDIA

has presented / contributed a paper entitled Financial Inclusion: The Need of the Hour.

Prof. Avinash M. Sahurkar
 Dr. Balvinder Singh
 Prof. Vinod Kumar

**All India Commerce Conference
of
Indian Commerce Association**

**Conference Theme
Startup India : Opportunities and Challenges**

November 11-13, 2016

SOUVENIR

Organised by
Faculty of Commerce
University of Lucknow, Lucknow (U.P.)

10

69th All India Commerce Conference

GLOBALIZATION AND ITS CHALLENGES TOWARDS INDIAN MARKET: A SWOT ANALYSIS	Jagwinder Singh Assistant Professor Centre for Management Studies, Dibrugarh University jagwindersingh27@gmail.com	Nishant Thard Assistant Professor Centre for Management Studies, Dibrugarh University Email: nishanthard@gmail.com
GLOBALISATION OF MARKETS: A CASE STUDY BASED ON CONFLICT OF APP BASED TAXES INTERSE AND ITS IMPACT ON UNORGANISED SECTOR	Dr. Om Prakash Gusai Assistant Professor Department of Commerce Motilal Nehru College University of Delhi +91-9990123752 E-mail: opgusai@mln.du.ac.in	
CULTURAL INTELLIGENCE: BRIDGING THE CLTURAL DIFFERENCES IN THE EMERGING MARKETS	Jianguanglung Dangmei Research Scholar, Department of Business Management (DoBM) Indira Gandhi National Tribal University (IGNTU), Amarkantak E-mail: joeldangmei@gmail.com Contact No. +91 8989826292	
A COMPARATIVE ANALYSIS OF FLIPKART AND JABONG BASED ON ELEMENTS OF BUSINESS MODEL IN GLOBALIZED MARKETS	Dr. Rajanikant Verma, Associate Professor, Department of Commerce, Zakir Husain Delhi College (Evening), University of Delhi, Jawahar Lal Nehru Marg, New Delhi, Pin-110002. Mobile: 09810836628, 09953246628	
INNOVATION'S GLOBALIZATION WITH DELOITTE	Dr. A.M. Chandre Assistant Professor NSSR's Arts & Commerce College Parli (vai.)	
IMPACT OF GLOBALISATION ON INDIAN ADMINISTRATION	Mr. Sandeep G. Vale Assistant Professor, Mrs. K.S.K. College Beed Dist. Beed-431122	
20 TH CENTURY & GLOBALIZATION: ADVANTAGES & CHALLENGES IN THE DEVELOPING COUNTRIES	Dr. Sanjiv S. Agrawal, Associate Professor, S.R.T.M. University Nanded, Maharashtra, M. No.: 09423064250, agrawalsanjiv22@gmail.com	
A CRITICAL ANALYSIS OF GLOBALIZATION IN INDIAN	Prof. Puri Yogesh Baldev (Dept. of Commerce) Shri Seth Murlidharji Mansingka Arts, Commerce & Science College Pachora, (M.S.), bpuri@gmail.com Mob. No. 8275321268 9730832283	Prof. Pagare M. P. (Dept. of Commerce) Siddharth College Jafrabad Dist Jalna (M.S.) E-Mail, I.D. mpagare5@gmail.co Mob. No. 9420668627 94032105
A PARADIGM SHIFT IN THE EMERGING MARKET OF AGRICULTURE INSURANCE IN INDIA	Professor J.P. Yadav, HOD, Department of EAFM, University of Rajasthan jyadavjp005@gmail.com	Abhishek Sharma, Research Scholar, Department of EAFM, University of Rajasthan abhishek.m.d.sharma@gmail.com
A STUDY ON GLOBALISATION OF MARKETS: EMERGING CHALLENGES	Dr. Rajiv M. Jadhao Associate Professor Lok Mahavidyalay, Wardha E-mail: drrajivjadhao@gmail.com	Dr. Pradip Ghorpade Associate Professor HOD of Commerce Department Shriyaji Mahavidyalaya Gadchiroli ghorpade.d.pradip@gmail.com

12

वित्तीय लेखांकन भाग - १
प्रथम सेमेस्टर
FINANCIAL ACCOUNTING Part - 1
Semester - 1

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
प्राचार्य डॉ. दिलीप गोतमारे
प्रा. डॉ. राजीव जायव

पायल प्रकाशन, नागपूर

रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठाच्या
नवीन सेमेस्टर पद्धती अभ्यासक्रमानुसार
बी. कॉम प्रथम वर्ष
प्रथम सेमेस्टरकरिता.....

वित्तीय लेखांकन : भाग - १

[FINANCIAL ACCOUNTING : Part - 1]
(Theory in Marathi & Problems in English)

- : लेखक :-

प्रा. प्रदीप वाठ
वाणिज्य विभाग प्रमुख,
मनोहरराय कामठी महाविद्यालय,
नागपूर

प्राचार्य डॉ. दिलीप गोतमारे
डॉ. पंजाबराव देशमुख
कला-वाणिज्य सायम् महाविद्यालय,
नागपूर

प्रा. डॉ. राजीव जाधव
वाणिज्य विभाग प्रमुख,
लोक महाविद्यालय, वर्धा

पायल प्रकाशन, नागपूर.

STATISTICS & BUSINESS MATHEMATICS

B.Com Ist Yr. Semester - II

Dr. Rajeev Jadhao

Prof. Atul Firke

Dr. Vivek Chavan

PAYAL PRAKASHAN

As Per R.T.M. Nagpur University,
Gondwana University & Other University
for B.Com. Part I (Semester II)

Statistics and Business Mathematics

B. Com. Part - I (Sem. II)

Dr. Rajeev Jadhao

M. Com. M.Phil. Ph.D.

Associate Professor

Lok Mahavidyalaya, Wardha.

Prof. Atul V. Firke

M. Com. ICWA, Net (Commerce)

Assistant Professor

G. S. College of Commerce, Wardha.

Dr. Vivek Chavan

M. Com., M.Phil, PHD, B.Ed., Set (Commerce)

Assistant Professor

P. W. S. Arts and Commerce College, Nagpur.

Payal Prakashan, Nagpur.

Contents

1. Statistics- An Overview	1 to 22
2. Measures of Central Tendency	23 to 127
3. Dispersion	128 to 199
4. Skewness	200 to 311
5. Business Mathematics	312 to 402

Dr. Rajeev M. Jadhao

M.Com, M.Phil, Ph.D.
Associate Professor
Lok Mahavidhyalaya, Wardha

Dr. Rajiv M. Jadhao is currently working as an associates professor at Lok Mahavidhyalaya, Wardha. He has wide experience of Twenty Seven years in the field of teaching. He has been engaged in teaching. He was Ex-member of BOS Account & Statistics & Physical Education of RTM Nagpur University. He has published 15 research articles in international & 35 articles in national conference proceedings and peer reviewed journals. He has co-authored two books on financial accounts for B.Com I & II.

Prof. Atul V. Firke

M.Com ICWA, Net (Commerce)
Assistant Professor
G.S. College of Commerce, Wardha.

Atul V. Firke is currently working as an assistant professor at G.S. College of Commerce, Wardha. He has wide experience of fourteen years in the field of teaching. He has been engaged in teaching subject the financial accounting, Cost Accounting, Management Accounting, Statistics and Taxation.

He is actively participated in various national and international seminars, workshop and conferences.

Dr. Vivek Chavan

M.Com., M.Phil., B.Ed., Ph.D set (Commerce)
Asst. Professor, P.W.S. College

He is currently working as an assistant professor department of commerce, Dr. madhukarrao Wasnik, P.W.S. Arts and Commerce College, Nagpur. He has been in teaching field for more than decade. He is awarded with Ph.D. by R.T.M.N.U. He is well acclaimed in financial accounts, cost and management, statistics and business economics, and financial management.

He is actively participated in various national and international conference. There are total sixteen research papers in the academic account. He has also published several articles in various periodicals. He has delivered many lecturers as a resource person.

PAYAL PRAKASHAN

52, Gajanan Society, Behind Veterinary College,
Seminary Hills, Nagpur - 440 006
Mob.: 9850312297, 9657155773

ISBN : 978-81-922554-9-1

वित्तीय लेखांकन भाग - २
तृतीय सेमेस्टर
FINANCIAL ACCOUNTING Part - 2
Semester - 3

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
प्रा. डॉ. राजेंद्र सेलुकर प्रा. डॉ. राजीव जाधव

पायल प्रकाशन, नागपूर

रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठाच्या
नवीन सेमेस्टर पद्धती अभ्यासक्रमानुसार
बी. कॉम द्वितीय वर्ष
तृतीय सेमेस्टरकरिता.....

वित्तीय लेखांकन : भाग - २

[FINANCIAL ACCOUNTING : Part - 2]

(Theory in Marathi & Problems in English)

: लेखक :-

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
वाणिज्य विभाग प्रमुख,
मनोहरराव कामडी महाविद्यालय,
नागपूर

प्रा. डॉ. राजेंद्र सेलूकर
डॉ. एम.के. उमाठे कॉलेज
नागपूर.

प्रा. डॉ. राजीव जाधव
वाणिज्य विभाग प्रमुख,
लोक महाविद्यालय, वर्धा.

पायल प्रकाशन, नागपूर.

Syllabus for B.Com. Second Year
Semester - III

3-T1 : Financial Accounting - II

Unit I : Consignment Accounts:

Meaning, Needs, Advantage and Formalities in consignment, Difference between a consignment and a sale, Proforma Invoice, Account Sales, Accounting Procedure of Consignment, valuation of Consignment Stock. (Theory & Numerical)

Unit II : Branch Accounts (Excluding Foreign Branch) :

Meaning of Branch, Objectives of Branch Accounting, Maintenance of Accounting Records, transactions relating to Branch, Accounting Procedure of Branch (Theory & Numerical)

Unit III : Flotation of Joint Stock Companies and their

Capital Structure : Types of Shares, Methods of issue of Shares, Accounting for Issue, Forfeiture of shares & reissue of forfeited shares (Theory & Numerical)

Unit IV : Final Accounts of Joint Stock Companies :

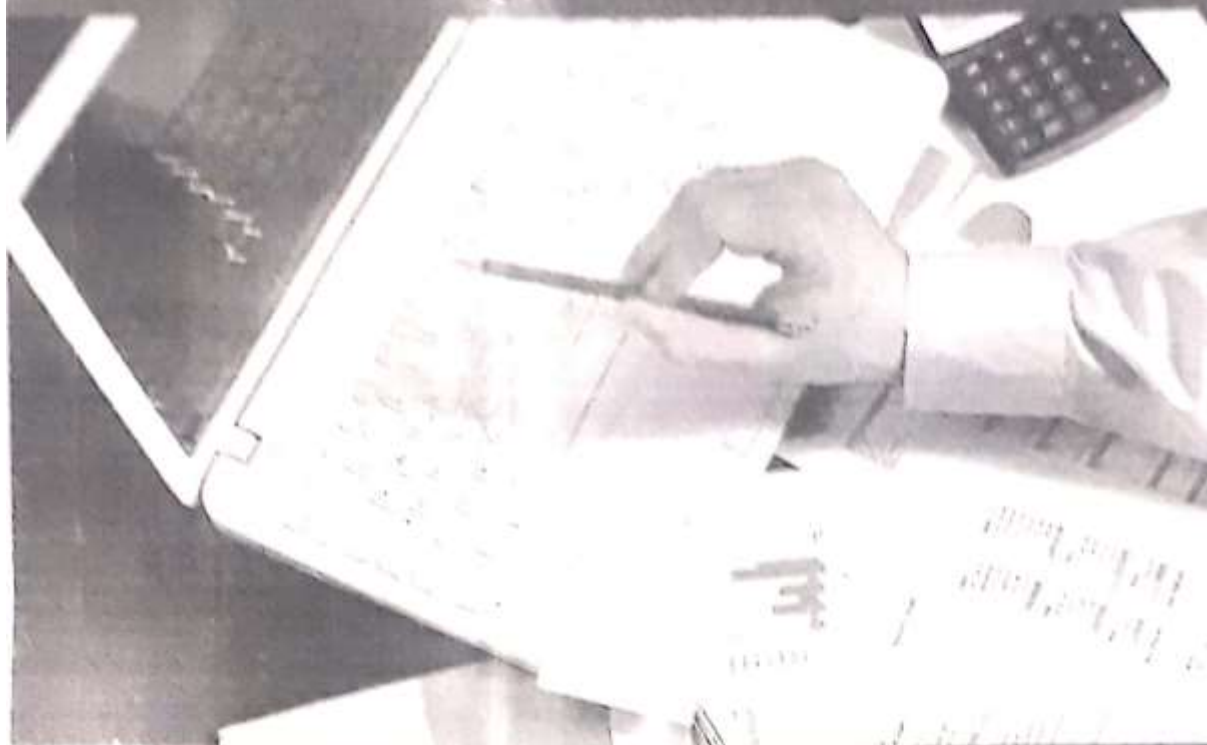
Introduction, Statutory provisions regarding preparation of companies final accounts, Provision for interest on debentures, Proposed Dividends, Interim Dividend (Theory & Numerical)

The financial year ends on 31st March.

FINANCIAL ACCOUNTING

Part - 2
Semester - 4

Prof. Dr. Pradeep Wath

Prof. Dr. Rajendra Setukar

Prof. Dr. Rajeev Jadhao

PAYAL PRAKASHAN, NAGPUR

वित्तीय लेखांकन भाग - 3

पाचवे सेमेस्टर

FINANCIAL ACCOUNTING Part - 3

Semester - 5

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ

प्रा. डॉ. राजीव जाधव

प्रा. अतुल पी. नाईक

पायल प्रकाशन, नागपूर

STATISTICS & BUSINESS MATHEMATICS

B.Com 1st Yr. Semester - II

Dr. Rajeev Jadhao

Prof. Atul Firke

Dr. Vivek Chavan

PAYAL PRAKASHAN

वित्तीय लेखांकन भाग - २
तृतीय सेमेस्टर
FINANCIAL ACCOUNTING Part - 2
Semester - 3

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
प्रा. डॉ. राजेंद्र सेलुकर प्रा. डॉ. राजीव जाधव

पायल प्रकाशन, नागपूर

वित्तीय लेखांकन भाग - १

प्रथम सेमेस्टर

FINANCIAL ACCOUNTING Part - 1

Semester - 1

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
प्राचार्य डॉ. दिलीप शोतपारे
प्रा. डॉ. राजीव जाधव

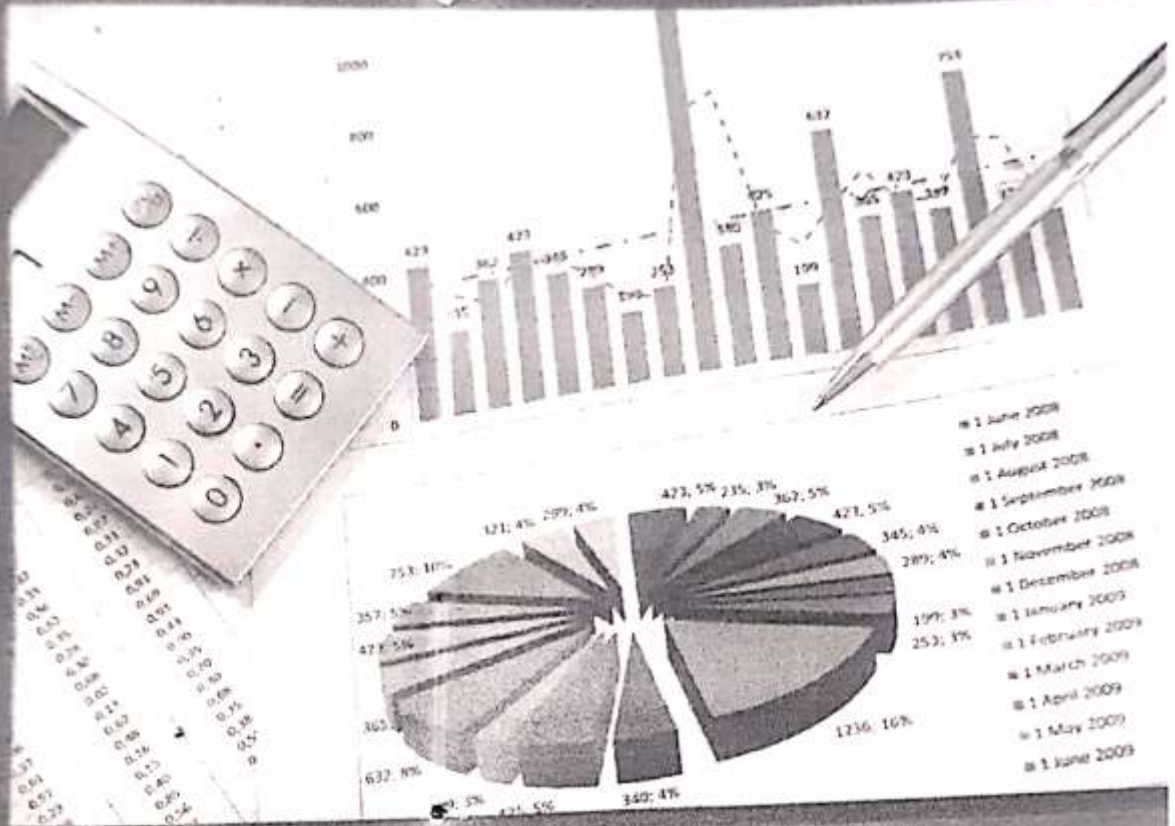
पाथल प्रकाशन, नागपूर

वित्तीय लेखांकन भाग - २

चतुर्थ सेमेस्टर

FINANCIAL ACCOUNTING Part - 2

Semester - 4

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
 प्रा. डॉ. राजीव जाधव प्रा. डॉ. राजेंद्र सेलुकर

पायल प्रकाशन, नागपूर

16

कौशल्य विकास

Skill Development

डॉ. वसंत उकीबकर डॉ. अनिल घुस्कार प्रा. आकाश वेले

SAI JYOTI
PUBLICATION
The way of Light

डॉ. महेश चोविंदराव ज्योतिरकर, पद्म श्री एम.एल.सी., पीएच. डी. संश्लेषी प्रत्यक्षक, माणिल्य विभाग, बनवडे वैशाल कॉलेज, कशिचनगर, नागपूर.

अभ्यासक्रमाचा अनुभव : एकूण ३१ वर्षे (३१ वर्षे पदवी / २५ वर्षे पदव्युत्तर).

- सदस्य, आणखणीक अभ्यासक, राष्ट्रीय तुकडीची महासभ नागपूर विद्यापीठ, नागपूर. (१९९९-२००४).
- सदस्य, माणिल्य अभ्यासक, राष्ट्रीय तुकडीची महासभ नागपूर विद्यापीठ, नागपूर. (२००५-२०१०).
- सदस्य, माणिल्य अभ्यासक, राष्ट्रीय तुकडीची महासभ नागपूर विद्यापीठ, नागपूर. (२०१०-२०१५).
- सदस्य, आर.आर.डी., राष्ट्रीय तुकडीची महासभ नागपूर विद्यापीठ, नागपूर. (२०१५-२०१६).
- सदस्य, आर.आर.डी., संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
- पीएच.डी. मार्गदर्शक-२४ विद्याभ्यास पीएच. डी. ज्ञान ज्ञानी.
- कार्यक्रम अधिकारी, राष्ट्रीय सेवा योजना-२४ वर्षे.
- सहाय्यक, चरानंतरवच चम्बाल महासभ मुक्त विद्यापीठ, कठिक, बनवडे वैशाल कॉलेज छात्री येथे.

डॉ. अनिल वि. सुरकार गेल्या २८ वर्षा पासून लोक महाविद्यालय वर्धा येथे व्यवसाय व्यवस्थापन व प्रबंधन विभागप्रमुख म्हणून कार्यरत आहेत. मागील १५ वर्षांत विभागीय व राज्यस्तरीय अनेक परिषदा व कार्यशाळेत त्यांनी सहभाग घेतला असून त्यांची विविध विषयावर शोध निबंध प्रकाशित झालेले आहेत. तसेच अनेक सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक संस्थांशी त्यांचा जवळचा संबंध आहे.

प्रा. बेले हे मागील ४ वर्षांपासून सेवादल शिक्षण संस्थेत अध्यापनाचे कार्य करीत आहेत. त्यांचे संपूर्ण शिक्षण प्रथम श्रेणीत झालेले असून त्यांना वाणिज्य विषयात सूर्णपदक प्राप्त झालेले आहेत. त्यांना महाविद्यालयीन स्तरावर उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार प्राप्त झालेला आहे. सर धर्म भारती मुल्य शिक्षण संस्थेचे कार्यकारी सदस्य म्हणून कार्यरत आहेत. प्रा. बेले यांची पंधराहून अधिक पाठ्यापुरतक प्रकाशित झालेली आहे. सदर ग्रंथ नागपूर, अमरावती आणि गोंडवाना विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमास उपयुक्त आहे.

ISBN : 978-93-86011-28-2

Rs. 325/-

Published by: SAI JYOTHI PUBLICATION
Baffra Chowk, Rajdurg, Tal. Rajdurg, Khatapur, Dist. Nagpur - 440002.
Phon: 9781145010049/49
E-mail: sji@saipub.com
Web site: www.saijyoti.com

Available also on amazon @BPOBBI Flipkart

ISBN No. 978-93-86011-28-2

FINANCIAL ACCOUNTING

Part - 2
Semester - 4

Prof. Dr. Pradeep Wath

Prof. Dr. Rajendra Selukar

Prof. Dr. Rajeev Jadhao

PAYAL PRAKASHAN, NAGPUR

RTM NAGPUR UNIVERSITY • New Syllabus

AS PER SEMESTER SYSTEM

Strictly Written According to the
New Syllabus Introduced from July 2017

B.Com. Part-2

SEMESTER-IV

FINANCIAL ACCOUNTING

Part - 2

by

Prof. Dr. Pradeep Wath

Head, Department of Commerce
Manoharrao Kamdi Mahavidyalaya,
Nagpur.

Prof. Dr. Rajendra Selukar

Dr. M. K. Umathe College,
Nagpur.

Prof. Dr. Rajeev Jadhao

H.O.D.
Lok Mahavidyalaya,
Wardha.

Payal Prakashan, Nagpur.

**Syllabus for B.Com. Second Year
Semester - IV**

4-T1 : Financial Accounting - II

Unit I : Final Accounts of Banking Companies

Meaning of Banking Companies, Functions of Banking, Restrictions for a Banking Company, Provision of the Banking Companies Regulation Act 1949, Preparation of Annual accounts as per Banking Companies Regulation Act 1949 as per amendment by RBI. (Theory & Numericals)

Unit II : Final Accounts of General Insurance Companies

Introduction, Types of General Insurance, Important Terms-Reserve for Unexpired Risk, Reinsurance Claims, Reinsurance Premium, Commission, Bonus in Reduction of Premium and preparation of final accounts. (Theory & Numericals)

Unit III : Valuation of Goodwill

Meaning, Characteristics of Goodwill, Factors influencing the value of goodwill, Need for Valuation of goodwill, Valuation of goodwill as per-Average Profit Method, Weighted Average Profit Method, Super Profit Method, Capitalization Method. (Theory & Numericals)

Unit IV : Liquidation of Company

Meaning, Types of Liquidation, Steps in Voluntary Liquidation, Functions of Liquidator, Liquidators remuneration/Commission. Preparation of Liquidator's Final Statement of Account only. (Theory & Numericals)

◆◆◆◆

Page - 3rd December 2017

PAYAL PRAKASHAN, NAGPUR

52, Gajanan Society, Behind Veterinary College,
Seminary Hills, Nagpur- 440 006
Mob.: 9850312297, 9657155773

ISBN : 978-81-922554-5-3

978-93-85162-31-2
ISBN NO. -

Third UGC Sponsored

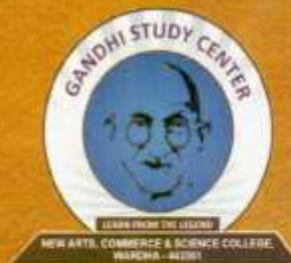
TWO DAYS INTERDISCIPLINARY / INTERNATIONAL CONFERENCE

On

**“GANDHISM : Past,
Present and Future”**

On

03rd & 04th February 2017

Organized by

GANDHI STUDY CENTRE

New Arts, Commerce & Science College,
Wardha, Maharashtra (India) – 442001

INDEX

Sr. No.	Author	Title of Paper	Page No.
1	प्रा. डॉ. अभिजीत वैशङ्कर	श्याम स्वराज्य	1
2	जयश्री पुंडलिकराव सोमकांबळे	भारतीय महिला आणि गांधीजी	3
3	अशोष बहाले	महात्मा गांधी असहकार चळवळीचे प्रगते	5
4	प्रा. डॉ. अशोक बी. केंद्रे	योगदानास ते महात्मा	9
5	प्रा. अविनाश व. अणवट	महात्मा गांधीजींचे हरिजनोद्धार विषयक विचार आणि कार्य	12
6	डॉ. अनूप मधुकरराव देशमुख	'महात्मा' काय करील एकला ? (गांधी - आजच्या संदर्भात)	15
7	डॉ. सी. डी. पाखरे	महात्मा गांधीजी धर्मसंकल्पना	17
8	प्रा. दिपक एन. काळे	महात्मा गांधीजींच्या विचारातून गोसेवा आणि निसर्गोपचार एक अभ्यास	19
9	प्रा. डॉ. उल्हास रामजी राठोड	'महात्मा गांधी 'सत्य, अहिंसा व असहकार आंदोलन'	23
10	महा. प्रा. कोंकणीडा अ. पावडे	सर्वोपयोगी कायदेभंग चळवळीत महात्मा गांधींचे योगदान	32
11	डॉ. महेन्द्र पांडुरंगजी गावडे	गांधीजींच्या विचारातून सत्य, अहिंसा व सत्याग्रह	34
12	गणेश डी. कवर्डे	राष्ट्रीय आंदोलनाच्या विशेष संदर्भात गांधीजींचा-जयपालाल बजान परिवाराशी झालेला निवडक पत्रसंवाद	39
13	प्रा. प्रतिभा उरमळ,	महात्मा गांधींचे अस्त्यात्मिक विचार	44
✓ 14	डॉ. सी. पुष्पा सुभाष तावडे	अस्पृश्यता निवारणाविषयी महात्मा गांधीजींचे विचार	49
15	R. B. Lakshate	महात्मा गांधींच्या सामाजिक न्याय व स्वयंसमावेशक विकास दृष्टिकोनाचा अभ्यास	53
16	प्रा. शहाणे आर.पी.	महात्मा गांधींचे अष्टपैलु तत्त्वज्ञान	57
17	प्रा. रमेश नरसिंग थोराल,	महात्मा गांधीजींचे सर्वोदयी तत्त्वज्ञान	62
18	महा. प्रा. बने रेखा रामनाथ	गांधी विचार तथा महिला राजकारण	65
19	प्रा. डॉ. देशपांडे एस.पी.	सत्य व अहिंसा या विचारात महात्मा गांधीजींचे योगदान	67
20	सत्य कारभारी पटेकर	महात्मा गांधी - धर्म आणि राजकारण	70
21	प्रा. मजय उमेणे	भारतीय स्वातंत्र्य आणि महात्मा गांधी - एक समालोचन	73
22	श्रीराम फेररीज जफर	"गांधीजींची समाजातील सांस्कृतिकतेची सद्भावना"	75
23	श. डी. बसवेंकर पांडुरंगळे	महात्मा गांधींचे आर्थिकविषयक विचार	79
24	प्रा. डॉ. चंद्रशेखर किले	महात्मा गांधींची गणसत्तय व शासनावगळ्याची संकल्पना	82
25	प्रा. गोपीचंद के. घव्हाण	गांधीजींच्या सर्व कल्याणकारी जीवनपध्दती	88
26	प्रा. किशोर बी. मेढे	गांधी आणि खादी	91
27	Mundhe	निडवळ्याच्या चळवळीचा पाऊल	94

१. काही मो क "सत्याने प्रयोग" अनुवाद — सीताराम पटवर्धन, नवजीवन पब्लिशिंग हाऊस अहमदाबाद, महावी आवृत्ती एप्रिल १९९९.
२. जगू आर के आणि राव यू. आर (संकलन / संपादक) अनुवाद ब्रिजमोहन हेडा "महात्मा गांधीचे विचार" नवजीवन पब्लिशिंग हाऊस अहमदाबाद, पहिली आवृत्ती १९९७.
३. काही मो क (अनुवाद — ब्रिजमोहन हेडा) "नैतिकधर्म" नवजीवन पब्लिशिंग हाऊस अहमदाबाद, पहिली आवृत्ती मार्च २०१२
४. काही मो क. अनुवाद ब्रिजमोहन हेडा "गीता बोध" नवजीवन पब्लिशिंग हाऊस अहमदाबाद, पहिली आवृत्ती
५. काही मो क. सश्लिप्तकार भारतन कुमारप्पा "सश्लिप्त आत्मकथा" नवजीवन पब्लिशिंग हाऊस अहमदाबाद, पहिली आवृत्ती २००६.
६. पुस्तक विखण्वप्रकाश, गुप्त मोहिनी "महात्मा गांधी व्यक्ति और विचार" राधा पब्लिकेशन हाऊस दिल्ली, द्वितीय आवृत्ती २००६.

अस्पृश्यता निवारणाविषयी महात्मा गांधीजींचे विचार

डॉ.सौ.पुष्पा सुभाष तायडे

प्राचार्य, लोक महाविद्यालय,वर्धा

अस्पृश्यता म्हणजे शिवाशीव आणि अखा भगताने म्हटले आहे. की, 'आभाडछेट अदकेरु अखी विचारीर तुल्या अवयवाप्रमाणे आहे) ही धर्माच्या नावाखाली, किंवा धर्माचे सोंग आणून, अस्पृश्यतेचे तथे दिघ्न आणीत असते. व धर्माला कलुषित करते. आत्मा जर एकच आहे, ईश्वर एकच आहे तर मग अस्पृश्य नाही, तो मान व करुणा यांस पात्र आहे. मृत देहाचा स्पर्श झाल्यानंतर किंवा अस्पृश्य तेल लावल्यानंतर किंवा हजामत केल्यानंतर किंवा करविल्यानंतर आपण स्नान करतो किंवा ते केवळ अतोग्याच्या दृष्टीने, मृत देहाचा स्पर्श झाल्यास किंवा तेल लावल्यास किंवा लावून घेतल्यास कोणी स्नान करीत नसेल तर त्याला वाटल्यास घाणेरडा म्हणा; परंतु तो पापी किंवा काळी नव्हे एरव्ही आईला सुध्दा मुलाचे हगमूल काढल्यानंतर ती स्नान करीपर्यंत किंवा हातपाय धुवताच अस्पृश्य मानली तर त्यात काही वाचणे नाही; पण मूल खेळता-खेळता तिला शिवले तर त्यात काही होणार विटाळ, की नाही त्याचा आत्माही मलीन व्हायचा, पण ज्यांना आपण हलके मानून अस्पृश्यतेने भंगी, घेड, चांभार इत्यादी नावांनी संबोधतो त्यांना तर जन्मतःच अस्पृश्य लेखण्यात येतो. हा ते हेकडो सावण खर्च करून वर्षानुवर्षे अंग चोळून का काढीतना, वैष्णवांसारखा पोषाख का घालून, ते अस्पृश्य ते अस्पृश्यच. अशा तऱ्हेने जो धर्म समजला जातो किंवा धर्म म्हणून मानला जातो तो धर्म नव्हे तर अधर्मच आहे व नाशाला लायक आहे. अस्पृश्यता निवारणला व्रताचे नाव देण्यात आपण असे मानतो की, अस्पृश्यता हे हिंदूधर्माचे अंग नाही, एवढेच नव्हे तर ही अस्पृश्यता कितलेली घाण आहे, हा भ्रम आहे. पाप आहे व तिचे निवारण करणे प्रत्येक हिंदूचा धर्म आहे असे ते परत कर्तव्य आहे. म्हणून जो पाप आहे असे मानतो त्याने त्याबद्दल प्रायश्चित्त करावे आणि अस्पृश्यतेवर हिंदूनी काही नाही तरी प्रायश्चित्त म्हणून, धर्मकार्य समजून अस्पृश्य मानल्या जाणाऱ्या प्रत्येक बंधुभिगिनींशी आपलेपणा जोडावा, त्यांना मनोभावाने, सेवाभावाने स्पर्श करावा, त्या व्यक्ती आपण पुनीत झालो असे मानावे. 'अस्पृश्य' च्या अडचणीचे निवारण करावे आज अनेक वर्षे अस्पृश्य विरुद्ध टाकण्यात आल्यामुळे त्याच्यामध्ये जे अज्ञानादि दोष शिरले आहेत ते काढून

28	Dr. Sangeeta Pandey	Gandhi: Religion at a Glance
29	Dr. Sangeeta G. Maniar	"Swadeshi Movement"
30	Prof. Santosh V. Yadav	Gandhiji And Satyagraha
31	Shankar Lalitel	Mahatma Gandhi's Vision Making World
32	Dr. Sharmila Dogra	Health and Healing -Views of Father of Nat
33	Sudhakar T. Ghorpade	Collection Development of Mahatma Gandhi Writings in Indian Museums and Libraries
34	Prof. Vaishali H. Prajapati	Value of Truth and Non-Violence in Freedom Movement
35	Vinod N. Tejmore	The Contribution of Mahatma Gandhi to India
36	Dr. Salunke Yashvant Murlidhar	Rise of Gandhian Ideology: Special Reference to South Africa
37	Shri. Yogesh S. Kashikar	The Impact Of Gandhism On Indian-English Fiction Of Pre-Independence Period
38	Dr. Arun Atkare	Gandhiji's Truth And Non-Violence
39	Dr. Dhanajay S. Paturde,	A literary criticism on concept of Swaraj and Mahatma Gandhi
40	Asst. Prof. Harish S. Ghodekar	Khadi: The Movement With Special Reference to Gandhiji and Modi
41	Dr. Karabi Mitra	On the footsteps of Mahatma Gandhi: a study the social development movement in undivided Bengal
42	Ketan S. Bhosale	An Analysis of Mahatma Gandhi's Views on Modern Civilisation.
43	Dr. Surendra Ghogale Dr. Maya Wankhede	Economical impact of Mahatma Gandhiji's Swadeshi Movement
44	Dr. N. M. Khirale	Gandhi: Techniques Satyagraha And Non-Violence
45	Dr. Rajiv Jadav	Mahatma Gandhi and Removal of Untouchability
46	Dr. Rajeev Prakash Chauhan	"Gandhism: Past, Present And Future" (Women And Gandhiji)
47	Sachin Tripathi	A Serious Revisit To Gandhian Environmental Thought : The Need Of The Hour
48	Mrs. Vaishali A. Sukhdeve	An Insight into Applicability of Satyagraha in Contemporary Democracy
49	Veena P. Atkare (Kadwe)	Gandhian Thoughts: A Remedial Measure to Develop Modern Society
50	Prof. Mrs. Priyanka Dinesh Kamble	Women And Gandhiji
51	Sonal Agrawal	Gandhian Ideology Of Trusteeship As A CSR Framework
52	Prof. Dipali Vasant Kale	Gandhi In India: Rise Of Leadership
53	Dr. Aarti B. Padole	Gandhiji's Views On Health And Healing
54	Prof. Farheen Naaz	Fasting in Nature cure
55	Dr. Jayashri Barai	Gandhiji's View: Relevance of Swadeshi

19

ISBN NO.: 978-93-85162-31-1

3. M. SHEPARD, *Mahatma Gandhi and his Myths. Civil Disobedience, Nonviolence and Satyagraha in the Real World.* Los Angeles Shepard publications, 2002.
<<http://www.markshep.com/nonviolence/books/myths.html>>
4. Standpointreader.com/gandhi-buddha-limits-non-violence/ visited on 31-12-2016
5. The New Zion's Herald, July/August 2001, vol. 175, issue 4, 17.
6. M. K. GANDHI, Young India, 20-12-1928, in *ibidem*, 247.
7. NIRMAL KUMAR BOSE, *Selections from Gandhi*, Ahmedabad: Navajivan Trust, 1948, 154.
8. M. K. GANDHI, *An Autobiography or The Story of My Experiments with Truth*, Ahmedabad: Navajivan Trust, 2003, 254.
9. Mahatma Gandhi, Judith M. Brown, *The Essential Writings*, Oxford, Oxford University Press, 2008, 20. Also in Pyarelal Papers, EWMG, 60.
10. J. V. BONDURANT, *Conquest of Violence. The Gandhian Philosophy of Conflict*. Los Angeles: University of California Press, 1965, 112.
11. BHAGAVAN SRI SATHYA SAI BABA, *Discourses on the Bhagavad-Gita*, Andhra Pradesh: Sri Sathya Sai Books and Publications Trust, 1988, 51-52.
12. L. FISCHER. *Gandhi: His life and Message For the World*, New York Mentor Books, 1954, 35.

Mahatma Gandhi and Removal of Untouchability

Dr. Rajiv Jadav
Lok Mahavidyalay, Wardha

Introduction:

It was Mahatma Gandhi who wrote and spoke most on the removal of untouchability. A fact that he had assigned an utmost significance to the social problem in India. He played a prominent part in the uplift of the Untouchables. It was Mr. Mohan Karamchand Gandhi who made the word "Harijan" very popular and that word means "the people of God" and the same word was first coined and exploited by a Gujarati Brahmin Saint, Narasinha Mehta. According to Gandhi, the practice of untouchability was "a leper wound in the whole body of the Hindu politics". Even he deemed that it "the hate fullest expression of caste". The mission of his life was to eradicate the Practice of Untouchability and endeavor to upliftment of the lower caste people in India. In Gandhi, servant of humanity, who preached the gospel of human equity and dignity thought that the Harijan had also a right to lead a Social life of dignity and self-respect. Mahatma Gandhi said, "The practice of Untouchability is a heinous crime against humanity and divinity".

The researcher has chosen this topic of the study, because it is very important to draw attention of the readers to this serious problem and to the ghost of untouchability which is haunting our rural societies. The paper aims at investigating findings and suggesting

(21)

१६. नोटबंदीचे परिणाम

Dr. Anil V. Surkar
Associate Professor
Lok Mahavidyalaya, Wardha

महागाईचा दर आणि चलनाचे मुल्य या दोन गोष्टींचे परिणाम नेहमीच सामाजिक आर्थिक असतात. त्यांची कारणे मात्र अनेकदा राजकीय असतात. त्यामुळे त्याबाबतची उपाययोजना ही बहुतेकदा राजकीयच असावी लागते. या मालिकेतील अस्खलित उदाहरण म्हणजे ८ नोव्हेंबर २०१६ च्या मध्यरात्री पासून ५०० आणि १००० रुपयांच्या सध्या अस्तित्वात असलेल्या चलनी नोटा रद्द करण्याचा आपले पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी जाहिर केलेला निर्णय.

हा निर्णय अनेक अर्थांनी ऐतिहासिक आहे हे निर्विवाद. मात्र एकीकडे सध्या अस्तित्वात असलेल्या ५०० आणि १००० रुपयांच्या चलनी नोटा ८ नोव्हेंबर २०१६ च्या मध्यरात्री पासून बंद करत असतानाच दुसरीकडे ५०० आणि २००० रुपयांच्या नवीन नोटा १० नोव्हेंबर २०१६ पासून सुरू करण्याचा निर्णय तसा गंमतोचा वाटतो. हे उच्च मूल्यांच्या नोटा बंद करणे असे न होता अस्तित्वात असलेल्या नोटा बदलणे असा होतो. राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेत काळ्या पैशाला आळा घालायचा असेल तर दर दहा वर्षांनी चलनी नोटा बदलल्या पाहिजेत असा विचार अनेक दशकापूर्वी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी मांडला होता. उच्च मूल्यांच्या नोटा रद्द कराव्यात असा मुद्दा अर्थक्रांती गेली अनेक वर्षे मांडत आहे. विद्यमान सरकारचा प्रस्तुत निर्णय या दोन गोष्टींचा संगम वाटतो.

अर्थातच या स्वरूपाच्या निर्णयांचा (ज्याला अर्थशास्त्रीय परिभाषेत **Demonetization** असे म्हणतात.) राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेला फायदे असतातच. आणि यापैकी कोणताही निर्णय घेण्यासाठी प्रचंड राजकीय इच्छाशक्ति लागते. आणि ती हिम्मत मोदी सरकारने दाखवली. त्यासाठी या निर्णयाशी संबंधित सर्वच निश्चितच अधिपंदनास पात्र आहेत.

अशा पध्दतीने एखाद्या मूल्याची चलनी नोटा रद्द करण्याचा हा प्रसंग स्वतंत्र्य भारताच्या आर्थिक इतिहासात पहिल्यांदा घडत नाहीये. एकदा रद्द केलेल्या मूल्याच्या चलनी नोटा पुन्हा चलनात आणण्याचाही प्रकार याआधी घडला आहे. पण त्याबाबत माहिती पंतप्रधानांनी राष्ट्राला उद्देशून केलेल्या भाषणातून देण्याचा प्रकार मात्र अनोखा आहे. प्रामुख्याने आर्थिक असणान्या या निर्णयांची सांगड एकीकडे राष्ट्रप्रेम आणि दुसरीकडे दहशतवाद यांच्याशी घालणे आणि या राष्ट्र - कार्यात तुमच्या - माझ्यासारखे सर्वसामान्य भारतीय नागरिक असा हातभार लावू शकतात असा भावनिक स्पर्श त्या रुक्ष आर्थिक आणि कर्तव्य - कठोर सांख्यिकीय निर्णयाला देणे हे तर अफलातूनच. "सबका साथ, सबका विकास" चे अजूनही एक वेगळे च्यवन म्हणू न !

आज हा निर्णय का घ्यावा लागला याचे स्पष्टकरण केंद्रिय अर्थखाते आणि आपल्या देशाची मध्यवर्ती बँक 'भारतीय रिझर्व बँक' (RBI) यांनी दिले आहे. त्यानुसार २०११ आणि २०१६ या सात वर्षांच्या काळात आपली राष्ट्रीय अर्थव्यवस्था ११ टक्के विकसितली. मात्र सात काळात चलनी नोटांच्या उमादात मात्र ५० टक्के वाढ झाली. यापैकी ५०० रुपयांच्या नोटांच्या उमादात ४६ टक्के तर १००० रुपयांच्या नोटांच्या उमादात १०० टक्के वाढ झाली. त्यावेळीच्या सर्व सामान्य नागरिकांकडे असणाऱ्या चलनी नोटांच्या उमादात प्रत्येक रुपया ११.००

One Day Interdisciplinary
State Level Seminar on

Effects of Demonetisation

February 11, 2017

Organised by
Department of Commerce
in collaboration with
Department of Economics

LOK SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S
LOK MAHAVIDYALAY
WARDHA (M.S.)

NAAC Reaccredited 'B' Grade

Index

Technical Session – I

1.	नोटांच्या निश्चलनीकरणाचे परिणाम व त्यावरील उपाय - प्राचार्या डॉ. सौ. पुष्पा हायंदे	1
2.	Demonetization: Effect of Demonetization on Indian Economy – Dr. Rajiv M. Judhao	5
3.	An empirical review of Demonetization on financial juncture of Indian life – Dr. Avinash Sahurkar	10
4.	A skeptical analysis of Indian retail sector and allied sectors during Demonetisation – Dr. K.V. Somanadh, Principal Dr. Abdul Bari	12
5.	Impact of demonetization in India – Prof. V. J. Pathak, Dr. Raju N. Dhabale	19
6.	The Impact Of Demonetization In India – Prof. Kishor M. Dhunne, Dr. Gopal Helonde	23
7.	Demonetisation an optimistic view with positive and negative impact – Dr. Manish B. Vyas	27
8.	Demonetisation, Impact on the Indian Economy – Dr. A. K. J. Mansuri, Prof. Parishkrit Agrawal	31
9.	Impact of Demonetization on Indian economy – Aast. Prof. Shrikrishna Raut	35
10.	Demonetisation and its effect – Dr. Anchal R. Pandey, Prof. Sharad P. Nistane	40
11.	Effect of Demonetiazation on Monelary Management, Production, Employment and Solutions – Ku. Kirti Sunil Pandit	43
12.	Effect of Demonetiazation on Monetary Management – Preeti W. Nanokar	45
13.	Effect of Demonetiazation on Monelary Management, Production, Employment and Solutions – Prof. Ranjana S. Lanjewar	47
14.	निमोद्रीकरणाचे ग्रामीण आणि बँकिंग अर्थव्यवस्थेवर होणारे परिणाम - डॉ. ममता अर. कुंभलकर	52
15.	निश्चलनीकरणाने काय साधले? – प्रा. सौ. मुनिता प्रदिप रंगारी	57
16.	नोटबंदीचे परिणाम – डॉ. अनिल व्ही. सुरकार	61
17.	परिचलनातून नोटा विमुद्रीकरणाचे परिणाम – राजकुमार मुन	64
18.	विमुद्रीकरणाचे परिणाम – डॉ. महेंद्र पांडुरंगजी गावंडे	67
19.	विमुद्रीकरणाचे अधिकोषाच्या दृष्टिकोनातील परिणाम – प्रा. डॉ. अर. जी. अंबाडकर	71

22

2. Demonetization: Effect of Demonetization on Indian Economy

Dr. Rajiv M. Jadhav

(M.Com., M.Phil., Ph.D.)

Associate Professor

Head Dept. of Commerce

Lok Mahavidyalaya, Ward

Email : drrajivjadhav@gmail.com

ABSTRACT

The argument posited in favour of demonetization is that the cash that would be extinguished would be "black money" and hence, should be rightfully extinguished to set right the perverse incentive structure in the economy. While the facts are not available to anybody, it would be foolhardy to argue that this is the only possibility. Therefore, it is imperative to evaluate the short run and medium-term impacts that such a shock is expected to have on the economy. Further, the impact of such a move would vary depending on the extent to which the government decides to demonetize. This paper elucidates the impact of such a move on the availability of credit, spending, and level of activity and government finances.

Keywords: Demonetization, Cashless transactions, Credit, Tax Evasion.

INTRODUCTION

In an important move, the Government of India declared yesterday that the five hundred and one thousand rupee notes will no longer be legal tender from midnight, 8th November 2016. The RBI will issue Two thousand rupee notes and new notes of Five hundred rupees which will be placed in circulation from 10th November 2016. Notes of one hundred, fifty, twenty, ten, five, two and one rupee will remain legal tender and will remain unaffected by this decision. This measure has been taken by the PM in an attempt to address the resolve against corruption, black money and counterfeit notes. This move is expected to cleanse the formal economic system and discard black money from the same.

In this report we highlight the probable consequences of this decision on various economic variables and entities.

Demonetization History and Background In India

- This is not the first time when Indian currency is demonetized in India.
- The first instance was in 1946 and the second in 1978 when an ordinance was promulgated to phase out notes with denomination of Rs 1,000, Rs 5,000 and Rs 10,000.
- The highest denomination note ever printed by the Reserve Bank of India was the Rs 10,000 note in 1938 and again in 1954. But these notes were demonetized in January 1946 and again in January 1978, according to RBI data.

SAI JYOTI

Proceeding of UGC Sponsored
One Day National Seminar

गांधी विचार धारा और भारतीय जनतांत्रिक मूल्यव्यवस्था

Held on 6th March 2017

Mahatma Gandhi Study Centre
Arts & Commerce Degree College
Petrol-Pump, Jawahar Nagar, Dist-Bhandara
Maharashtra - 441906

16.	Gandhiji's Thoughts on Education <i>Parimal B. Dongre</i>	70 - 71
17.	महात्मा गांधीचे सत्याग्रहासंबंधी विचार <i>प्रा. डॉ. भारत एम. राठोड</i>	72 - 77
18.	महात्मा गांधीजींचे स्त्री विकासात योगदान आणि अस्पृश्यता निवारण <i>डॉ. छाया एस. देशमुख</i>	78 - 81
19.	महात्मा गांधींचे आर्थिक व सामाजिक विचार <i>प्रा.डॉ. जे.एस. ढवळे</i>	82 - 84
20.	विसाव्या शतकाचा महानायक : महात्मा गांधी <i>डॉ. निलिमा दिगांबर कापसे</i>	85 - 87
21.	म. गांधीजींच्या कार्याचे मूल्यमापण एक चिकित्सक अभ्यास (इ.स. 1920 ते 47) <i>प्रा. डॉ. प्रमिला डी भोयर</i>	88 - 91
22.	महात्मा गांधींचे सत्याग्रहाविषयी विचार <i>प्राचार्य डॉ. सी. पुण्या तावडे</i>	92 - 97
23.	महात्मा गांधीजींचा सत्याग्रह <i>प्रा. डॉ. सुनिल एस. बोरकर</i>	98 - 102
24.	महात्मा गांधींना अप्रेक्षित ग्रामीण विकास <i>डॉ. विभावरी बा. हाते</i>	103 - 104
25.	महात्मा गांधींचा सत्य व अहिंसा संकल्पनाचा अभ्यास <i>प्रा.डॉ. विद्या मुकुंद ठवकर</i>	105 - 109
26.	महात्मा गांधी यांचा स्त्रीवादी विचार <i>डॉ. सी.डी. पाखरे</i>	110 - 112
27.	महात्मा गांधींचे शैक्षणिक विचार <i>प्रा.डॉ. सी.पी. साखरवाडे</i>	113 - 115
28.	महात्मा गांधींचे ग्रामविकासाचे तत्वज्ञान <i>प्रा.डॉ. हरीदास लाडके</i>	116 - 118
29.	गांधीजींचे ग्रामस्वराज्याची संकल्पना - एक चिकित्सक अभ्यास <i>प्रा.डॉ. मनोजकुमार का. भोवते</i>	119 - 121
30.	महात्मा गांधीजींची शिक्षणप्रणाली <i>प्रा.डॉ. मुकुंदा गोपाळराव मेश्राम</i>	122 - 123
31.	राष्ट्रीय एकात्मता आणि महात्मा गांधी <i>प्रा.डॉ. निता गभने (सोमनाथे)</i>	126 - 128
32.	महात्मा गांधी यांचे सत्याग्रहासंबंधीचे विचार <i>डॉ. पी. आर. पुंडकर</i>	129 - 132

महात्मा गांधींचे सत्याग्रहाविषयी विचार

प्राचार्य डॉ. सी. पुण्या तावडे
लोक महाविद्यालय, वर्धा

सत्याग्रहाचा जन्म : आफ्रिकेत असताना झुलू बंडाची इंग्रजी नोकरी करून गांधीजी फिनिक्स मध्ये मित्रांना भेटायला आले. सर्वांना भेटून जोहान्सबर्गला पोहचले. तेथे 22 ऑगस्ट 1906 रोजी ट्रान्सवाल सरकारच्या गॅझेटमध्ये कायदेमंडळात समाविष्ट होणाऱ्या बिलाचा मसुदा वाचला. जसजशी बिलाची कलमे त्यांनी वाचली तसतसा त्यांच्या अंगाला कंप सुटला. जर हे बिल पास झाले आणि हिंदी लोकांनी मान्य केले तर दक्षिण आफ्रिकेतून हिंदी जमातीची मुळेच उखडली जातील असे त्यांना वाटले. या बिलानुसार ट्रान्सवालात राहण्याचा हक्क बाळगणाऱ्या प्रत्येक हिंदी स्त्री-पुरुषाने आणि आठ वर्षे किंवा त्यावरील वयाच्या मुला-मुलींना एशियाटिक कचेरीत आपली नावे नोंदवून परवाने मिळविले पाहिजेत. नोंद करण्यासाठी करावयाच्या अर्जात आपले नाव, गाव, जात, वय, शरीरावरील खुणा इ. माहिती द्यावी.

या बिलाच्या विरोधार्थ गांधींनी 11 सप्टें. 1906 रोजी एक जाहिर समा घेतली. समेत जे उराव मांडले गेले त्यात “या बिलाच्या विरुद्ध सर्व उपाय अजमावून जर ते पास झाले तर हिंदी लोकांनी त्याला शरण जायचे नाही आणि शरण न गेल्यामुळे जी जी दुःखे येतील ती सर्व सहन करायची. या चळवळीला मगनलाल गांधींनी सदाग्रह हे नाव सुचविले. कारण हा आग्रह म्हणजे सद म्हणजे शुभ आहे. ते नाव गांधीजींना पसंत पडले तरी त्या नावात ज्याचा अंतर्भाव व्हावा असे त्यांना वाटत होते ते येत नव्हते. म्हणून त्यांना ‘द’ चा ‘त’ करून त्याला ‘य’ जोडला व ‘सत्याग्रह’ नाव बनविले. सत्यामध्ये शांतीचा समावेश होतो असे मानून कोणत्याही वस्तूचा आग्रह धरल्याने त्यातून बळ उत्पन्न होते म्हणून आग्रहात बळाचा अंतर्भाव केला व हिंदी चळवळीला सत्याग्रह म्हणजे सत्य आणि शांती यामधून निपजणाऱ्या बळाचे नाव देऊन ते प्रसिद्ध करण्याला सुरुवात केली.”

गांधीजी म्हणतात, “पृथ्वी ही सत्याच्या बळावर टिकली आहे. असत्-असत्य-म्हणजे नाही, सत्-सत्य म्हणजे आहे. असत् ला जेथे अस्तित्त्वच नाही तेथे त्याच्या यशाचा प्रश्नच नाही आणि ‘आहे’ त्याचा नाश कोण करू शकणार? एवढ्यात सत्याग्रहाचे सगळे शास्त्र आहे.”

“6 एप्रिल 1919 रोजी सत्याग्रहाला सुरुवात झाली आणि त्या सत्याग्रहातील सविनय कायदेभंगाबद्दल एखाद्याचा मतभेद होऊ शकेल पण सत्य आणि प्रेम किंवा इजा न करणे या मुलभूत सिद्धांताशी कोणाचाही मतभेद असणार नाही. सत्याची अहिंसेला जोड दिली म्हणजे सारे जग तुम्ही आपल्या पायाशी आणू शकता. सत्याग्रहाची मूळ कल्पना दुसरी तिसरी कोणतीही नसून राजकीय म्हणजे राष्ट्रीय जीवनात सत्य आणि मार्दव यांचा शिरकाव करून घेणे होय आणि एखादा माणूस सत्याग्रहाची प्रतिज्ञा घेवो वा न घेवो सत्याग्रहाची वृत्ती जनतेत पसरली आहे यात वाद नाही.”

70th ALL INDIA
COMMERCE
CONFERENCE
of
ICA
INDIAN
COMMERCE
ASSOCIATION
12-14 OCTOBER 2017

CONFERENCE THEME
REMONETISATION
politics VIS-À-VIS
economics

ORGANIZED BY
Faculty of Commerce and Management
THE IIS UNIVERSITY
SPS, Gurusukh Marg, Mansarovar, Jaipur-302 020

SOUVENIR

**Employment and Entrepreneurship:
Changing Paradigms**

Author

Asha Gupta

Lecturer, Department of Commerce,
K.C.College, Jaiprakash University, Chapra,
Bihar

**A Study on Importance of
Entrepreneurship in a Developing
Country**

Authors

Prallada Reddy

Assistant Professor, Department of
Commerce, Government First Grade College,
Turavahala

Shivakumar

Assistant Professor, Government Degree
College, Sindhanur

**Role of Employability Skills in
Commerce Education**

Author

Prashant Jadhav

Associate Professor, Department of
Commerce, Samarth Arts & Commerce
College, Ashti, Wardha

**Employer's Perception Towards
Recruiting Women as Employees**

Authors

Pratishtha Bhardwaj

Research Scholar, Department of
Management, The IIS University, Jaipur

Rakha Sukhani

Research Scholar, Department of
Management, The IIS University, Jaipur

**Linkage Between Women
Empowerment and Microfinance Self
Help Groups (A study of Self Help
Groups in Panipat District Haryana)**

Authors

Priya

Research Scholar, Bhagat Phool Singh Mahila
Vishwavidyalaya, Sonapat

Ishani Patharia

Assistant Professor, Bhagat Phool Singh
Mahila Vishwavidyalaya, Sonapat

**The Impact of Culture on Creative
Potential of Students in Indian
Universities**

Authors

Priya Chaudhary

Research Scholar, Department of Commerce,
Delhi School of Economics, University of
Delhi, New Delhi

R.K. Singh

Faculty, Department of Commerce, Delhi
School of Economics, University of Delhi, New
Delhi

**Stress Undermines Organizations
Productivity and Employees Work Life
Balance**

Author

Priyanka Saxena

Assistant Professor, Department of
Commerce, Joseph School of Business
Studies, Sam Higginbottom University of
Agriculture, Technology & Science, (SHUATS),
Allahabad

**Enhancing Employment and
Entrepreneurship through Skill
Development and Vocational
Education Programmes - Some
Evidences**

Authors

P. Veeralah

Associate Professor, Department of Business
and Commerce, Bhopal

R. K. Shukla

Professor & Head, Department of Business
and Commerce, Bhopal

Vivek Sharma

Junior Project Fellow, Department of Business
and Commerce, Bhopal

**Understanding Spirituality in Indian
Cultural Context Using Grounded
Theory**

Authors

Priya Chaudhary

Research Scholar, Department of Commerce,
Delhi School of Economics, University of
Delhi, New Delhi

R.K. Singh

Professor, Department of Commerce, Delhi
School of Economics, University of Delhi, New
Delhi

**Role of SME'S in Economic
Development of India**

Author

R. S. Meena

Associate Professor, Department of
Commerce, BHU, Varanasi

**Soul Side of Enterprises: Befall an
Entrepreneur**

Authors

Rachna Srivastava

Assistant Professor, CRS University,
Department of Management, Jind, Haryana

Kiran Malik

Research Scholar, CRS University, Department
of Management, Jind, Haryana

**The Role of Multi Level Marketing in
Providing Employment Opportunity**

Author

Radha Rani

Assistant Professor, Department of
Commerce, Hindu College, Sonapat

**Rural Entrepreneurship:
A Bane**

Author

Rajeev Nayan Singh

Associate Professor, Department
Commerce, Jagran College of
and Commerce, Kanpur

**A Study of Agricultural and
Contribution towards
Generation in India**

Authors

Rajeev Shukla

Head, PG Department of Commerce,
Hindu PG. College, Lucknow

Raju Kashyap

Assistant Professor, Department
Vidyant Hindu PG. College

**Entrepreneurship Challenges
Century**

Authors

Rajender Kumar

Senior Assistant Professor, Dept
Commerce, Rajdhani College, New
Delhi, New Delhi

Rajat Kumar Sant

Faculty, Department of Commerce,
Ageren College, University of
Delhi

**Entrepreneurship: Best
The Solution for
Economy**

Authors

Rajendra Kumar Sahu

Faculty, Department of Commerce
Management, Gandhi Mahavidyalaya

Rajani Kumar Nayak

Lecturer, Department of Commerce,
Mahavidyalaya, Rourkela

**Growth of Entrepreneurship
a New Dawn for India**

Author

Rajeshwary G.

Associate Professor & Head, Dept
Business Management, K.J.Somaiya
of Commerce, Mumbai

**Investment or Insurance
Man's Perspective**

Author

Rajiv M Jadhao

Associate Professor & Head, Dept
Commerce, Lok Mahavidyalaya

**Entrepreneurship Development
India: A New Paradigm**

Authors

Rajiv Kumar Agarwal

Assistant Professor, Post Graduate
Department of Commerce and
Studies, Vardhman College, Sonapat

24

वित्तीय लेखांकन भाग - 3
पाचवे सेमेस्टर
FINANCIAL ACCOUNTING Part - 3
Semester - 5

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ प्रा. डॉ. राजीव जाधव
प्रा. अतुल पी. नाईक

पायल प्रकाशन, नागपूर

रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठाच्या
नवीन सेमेस्टर पद्धती अभ्यासक्रमानुसार
बी.कॉम. तृतीय वर्ष
पाचव्या सेमेस्टरकरिता...

वित्तीय लेखांकन : भाग ३

(Financial Accounting - Part 3)
(Theory in Marathi & Problems in English)

•

लेखक :-

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ
वाणिज्य विभाग प्रमुख,
मनोहरराव कामडी महाविद्यालय,
चितणगावसपूरा, महाल, नागपूर.

प्रा. डॉ. राजीव जाधव
वाणिज्य विभाग प्रमुख,
लोक महाविद्यालय, वर्धा.

प्रा. अतूल पी. नाईक
एस. आर. बी. टी. महाविद्यालय,
मौदा, जि. नागपूर.

पायल प्रकाशन, नागपूर.

B.Com. Third Year

Semester -V

C-51 Paper -I ; Financial Accounting - IV

- Unit I : Amalgamation Companies**
Introduction, meaning, characteristics, objectives, method of purchase consideration, accounting procedure of Amalgamation.
Absorption of Companies
Meaning, characteristics, objectives, accounting procedure of Absorption.
(Theory & Numericals)
- Unit II : Reconstruction of Companies.**
(Internal & External Reconstruction of Companies.)
Meaning, characteristics, objectives, difference between reconstruction and reorganization, accounting procedure of reorganization and reconstruction.
(Theory & Numericals)
- Unit III : Account of Public Utility Companies (Electricity, Gas and Water supply companies) According to Double Accounting System.**
Meaning, main features of Double Accounting System, objectives of Double Accounting System, difference between Double Accounting System and Single Accounting System, merits & demerits of Double Accounting System, Final Accounts.
(Theory & Numericals)
- Unit IV : Valuation of Shares**
Meaning, need of valuation of Shares, factors affecting the value of shares, methods of valuation of shares: Net Assets Method/Intrinsic Value Method, Yield Method.
(Theory & Numericals)

वित्तीय लेखांकन भाग - 3
पाचवे सेमेस्टर
FINANCIAL ACCOUNTING Part - 3
Semester - 5

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ प्रा. डॉ. राजीव जाधव
प्रा. अतुल पी. नाईक

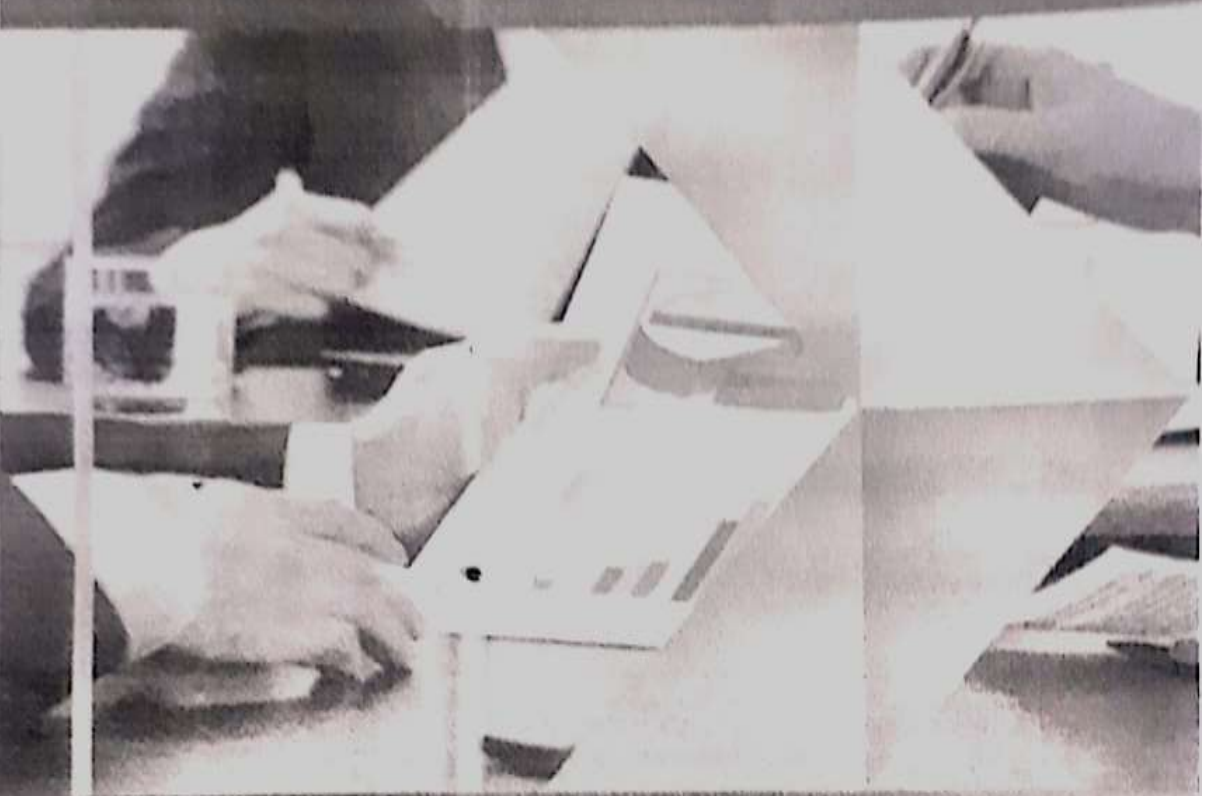
पाथल प्रकाशन, नागपूर

वित्तीय लेखांकन : भाग ३

सत्रावे सेमेस्टर

Financial Accounting - Part 3

Semester - 6

प्रा. डॉ. प्रदीप वाठ

प्रा. डॉ. राजीव जाधव

प्रा. डॉ. अतुल नाईक

पायल प्रकाशन, नागपूर.

SALJYOTI

मानव संसाधन

व्यवस्थापन

Human Resource
Management

26

डॉ. अनिता

डॉ. अनिता बोर

ISBN: 978-93-88708-20-3

डॉ. अनिता बोर

साई ज्योती पब्लिकेशन

SAI JYOTI

व्यवस्थापन प्रक्रिया

Management Process

डॉ. किरणचंद्र नेरकर | डॉ. अशोक मदे | डॉ. अनिल सुरकार

ISBN:- 978-93-86011-93-0

SAI JYOTI
PUBLICATION
The way of Light

One Day Interdisciplinary
State Level Seminar On

MAHATMA GANDHI AND HUMAN RIGHTS

Monday, 10/12/2015

Organized by
Department of Political Science
&
Department of Economics

Published by
DR JYOTI PRAKASH NAGRE

DR SHRIHARI PRASAD MANDAL
**LOK MAHAVIDYALAYA
WARDHA (M.S.)**
NAAC Accredited 'B' Grade
www.lmaw.edu.in
www.drmnagre.in

28
29
30

अनुक्रमणिका

1. अंतरराष्ट्रीय मानव अधिकार विचार व महत्त्व गांधी	-	डॉ. ए. डी. शर्मा	1
2. महात्मा गांधींचा मानवअधिकारवादी संघर्ष	-	डॉ. सी. पुंजाय शर्मा	5
3. काकासाहेब पुंजाय यांच्या गांधी	-	डॉ. सुनील व. पाटणे	9
4. महात्मा गांधीजींचा दृष्टीकोनातून मानवअधिकार	-	डॉ. अशोक सुब्बा	12
5. महात्मा गांधींचा पंडित इंदुल मानवअधिकार	-	डॉ. विनाय सावंत	17
6. महात्मा गांधी व मानवअधिकार	-	डॉ. लक्ष्मी सावंत	20
7. मानवअधिकार एक मानवतावादी संघर्ष - महात्मा गांधी	-	डॉ. सी. बसु व. सावंत	23
8. विचाराने घडविलेले मानवी क्रांती	-	डॉ. संदीप वि. सावंत	26
9. महात्मा गांधी व मानवअधिकार	-	डॉ. प्रदीप वि. सावंत	29
10. मानवी क्रांतीसाठी महात्मा गांधीजींचा संघर्ष: एक दृष्टीकोन	-	डॉ. सुनील शिंदे	30
11. महात्मा गांधी आणि भारतीय स्त्रींचे मानवअधिकार	-	डॉ. सनु व. सावंत	34
12. महात्मा गांधी व भारतीय अधिकार: एक विचार	-	डॉ. हरीश च. सावंत	37
13. महात्मा गांधी व मानवअधिकाराचे संकल्प व वैशिष्ट्ये	-	डॉ. योगेश पाटणे	39
14. गांधी विचार व मानवअधिकार: सुरुवात व	-	डॉ. पद्मवी सा. सावंत	41
15. महात्मा गांधी व मानवअधिकार	-	डॉ. प्रमोद सा. शिंदे	44
16. महात्मा गांधी व मानवअधिकार	-	डॉ. राजेश अजयकुमार	47
17. महात्मा गांधी व मानवअधिकार - एक विचारात्मक	-	डॉ. शिवाय अजय. सावंत	49
18. महात्मा गांधी आणि अल्पसंख्यकांचे	-	डॉ. सी. सुनील प्रदीप सावंत	52
19. मानवी विचारात्मक मानवअधिकार आणि महात्मा गांधी	-	डॉ. आ. जी. अंबाडकार	55
20. महात्मा गांधीजींचे संकल्प व मानवअधिकार	-	डॉ. अशोक सुब्बा	56
21. महात्मा गांधी व मानवअधिकार - एक संविधान	-	डॉ. सरोज एम. सावंत	59
22. महात्मा गांधीजींचा व महात्मा गांधीजींचे विचार	-	डॉ. विठ्ठल विठ्ठल	61
23. महात्मा गांधी व मानवअधिकार	-	डॉ. बबुजी एम. सावंत	64
24. महात्मा गांधींचे मानवअधिकार संकल्पना	-	डॉ. सरोजप्रसाद पाटणे व	66
		डॉ. के. एम. पुंजाय	
25. महात्मा गांधी व मानवअधिकार	-	डॉ. डी. एन. सावंत	69
26. महात्मा गांधी आणि मानवअधिकार	-	डॉ. सदानंद सावंत	73
27. महात्मा गांधी आणि मानवअधिकार	-	डॉ. योगेश वि. सावंत आणि	76
		डॉ. सी. आर. पाटणे	
28. मानवअधिकार आणि गांधींचे संकल्पनाचे विचार	-	सरोज सावंत व	79
29. मानव अर्थशास्त्र	-	डॉ. जयंत सावंत व सुभाष सावंत	82
30. India & Human Rights: Other Side	-	Dr. Pravin Bhagdikar	85
31. Mahatma Gandhi & Human Rights	-	D. S. Shamoharkar	90
32. Mahatma Gandhi & Human Rights	-	Dipak R. Shinde	93
33. Mahatma Gandhi's Aspects of Human Rights	-	Dr. Jyoti M. Pande	96
34. Human Rights: Gandhi's Framework	-	Dr. Vithavan B. Hase	98
35. Mahatma Gandhi & Social Theory	-	Prabhakar Morghate	100
		Dr. Gopal Zade	

कायम समाधान नही. गांधीजी आंतरिक स्थाना व दिग्दर्शनाचे सुद्धा मान्यतापिकाचे दर्शन घटने. अंतर्गत द्वैतिय दिग्दर्शनाचे दुसऱ्याचा अधिकाणाचे सुद्धा होणात नाही घापी दालत ते घेत. का ती पुजेची वेत जसे किता वही पुजेकाचची वेत असो. ते कर्मचर अधिकाण जगाची संरचना परत पुष्टित होते. त्यांना विरुद्धच कथाच जस करतया होत की असा धर्म, कर्म, ज्ञानी, जस निच सर्वकाली समाधान जाईल आणि जगाचे अमित्य वसते धर्म-सुसुद्धीत जगा सिद्धांततयाने कायम राहिल. त्यांचे आभवासुद्धा ते सर्वाने मत्कतयतिद द्यायचे की आभवातिल कोणत्याही कायम जस-निच मान्यिकात उपलब्ध नाही. सर्व कथाने कायम सध्यातये राहिल आणि सर्वानेच इंद्रजाली असो समाजातिल. त्यांच्या तावत्याना मान्यिकातिल विरोध सध्या दिसले असो. सर्व जालीतल मनुष्याच्या तावत्या रंग एकच असो. इंद्रजालीत जालीत प्रथमच दिसले असो तर त्याने प्रत्येक जालीतलीत कथामाच्या तावत्या रंग सुद्धा वेगवेगळा उपलब्ध असत.

राष्ट्रीय मान्यिकात आभवाचे गांधी अत्यंत आणि देशाचे गांधी मान्यिकात के. जे. कायमद्वारा गांधी मान्यिका मान्यिकातये महत्त्व घटले होते. त्यांच्या मते आम्ही गांधीच्या सुद्धात अंतिकतयाने ल मान्यिकातये महत्त्वकायमद्वारा ते महात्वाचा ठाविल.

१८८१ मध्येहालेका घोर दुर्घट्यातयेही त्यांनी जवळतय १००० लोकांचे पचाक तयार घटत दुर्घट्याची जे जेवून जाऊन व अंग लोकांची महत्त्व केवळी. भारतीय राष्ट्रीय परिषदाच्या मंडळीने २ अधिवेशनाचे राहणाऱ्या एक लोका लोकांना समान अधिकाण देण्यासाठी पुढाकार घेतला. सध्यात व अधिकाणाक असुद्धात अंतोत्तर. गांधीच्या अंतोत्तराचे हाका ठाले. गांधींनी सर्वोत्तमतेत अधिकाणा सिद्धांत जाळिल सर्व धर्मध्याचे मुक्त असो.

४. गांधीचे जेवळ स्वतःसाठी नव्हते तर ते दुसऱ्यासाठी समर्पित होते. ज्याचे जीवन दुसऱ्यासाठी समर्पित राहिले असो. त्या व्यक्तीचेहा जन्म, पालन व मान्यिकातयार खेळणारा दुसरा कोणी असुद्धात नही. त्यांच्या तावत्यातया मुक्त संकल्पनेत मनुष्याची अधिकाण, प्रीति आणि समानताच खेरी दिवडितयानी दिसतात. गांधीत घालताच नव्हे तर संपूर्ण विरुद्ध गांधीच असुद्धा, दालनाच समिहा असो घटलेजाले. अधिकाणाचे गांधी अत्यंत पचाक अधिकाणा गांधी अधिकाण सिद्धांत कायमतात ४. गांधीचे विच लयाले होते. त्यांनी देशीत गांधीत अध्याले अंतर्गत व प्रेरणा घटले होते.

४. गांधीच्या मंडळीचे ध्येय हेच होते की, मनुष्याच रंग, वर्ण, जाती, राष्ट्रीयता, सामाजिक रंग काहीही असला तरी तो मान्य आहे. अति लक्ष्मणे तावत्या प्रीति आणि समान विरुद्धात घटिले. मान्यी प्रीति संदर्भात गांधीचे जसे विचार होते की सिद्धांत: मनुष्य सध्यातये परिपूर्ण असो. जे काही असुद्धात जाले ते भौतिक, सामाजिक व अधिकाण कायमद्वारा असो. त्यामुळे मनुष्यात त्यांच्यामध्ये असलेला मनुष्याची जालीत घटत देऊन दुर्गुणांकून लू वहाले विरुद्धात घटिले. ४. गांधीचे सर्व कार्यक्रम काय ध्येयाने ठीक होते. का वेळ कुठलेही घेते कार्य मनुष्याच्या कायमतासाठी होऊ शकत नाही.

मान्यिकातये जगभराने १२१५ घरा संघकाठी जेवळ अधिकाणा स्वतःसाठी घालता जी १७७१ मध्ये वेगळा वेगळी कामातये दिसून घेत. गांधी स्वतःसाठी महत्त्वाची कायमद्वारा जाळिल कायम १७८१ मध्ये अधिकाणा अधिकाण लयात घटले. त्यातल संपुक्त राष्ट्र संघकाय सिद्धांतिल १९४८ ल मान्यिकातयार मान्यिकात घेतला घटली. का

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY PUNE

Professor Arun H. Gaikwad
Head & Vice Principal,
Department of Commerce &
Research Centre

Ganeshkhind, Pune - 411007.
Member : Academic Council
Chairman: Board of Studies

Shikshan Prasarak Sanstha's, Sangamner Nagarpalika Arts, D.J. Malpani Commerce and B.N. Sarda Science College, Sangamner -422605 Tal: Sangamner Dist. Ahmednagar (M.S.)

ACCEPTANCE LETTER

[Digital Marketing: Opportunities and Implications]

Ref: ICA/71/Session-II/003 /2018

Date: 12 /10/2018

To,
Dr Avinash Sahurkar
Lok Mahavidyalay, Wardha, Maharashtra.

31

We take pleasure in informing you that your paper titled "Digital Marketing Importance and Significance "has been accepted for oral presentation during the 71st All India Commerce Conference to be hosted by the Faculty of Commerce, Osmania University, Hyderabad from December 20-22, 2018. We invite you to attend the conference and make presentation of your paper. The evaluation status and the time slot for your paper will be communicated to you in due course of time.

Looking forward to meet you at the time of Conference in Hyderabad.

With warm personal regards.

Yours Sincerely,

Professor Arun H Gaikwad
Chairperson,
Session - II

Mobile : 9822811761

Email ID: arunhgaikwad@gmail.com

71ST ALL INDIA COMMERCE CONFERENCE
of Indian Commerce Association (ICA)

20-22 Dec, 2018

Digital Marketing Importance and Significance

Dr Avinash Sahurkar
Lok Mahavidyalay, Wardha, Maharashtra.
E.mail. dravinshsahurkar@yahoo.com

Abstract

In this world of digitisation, digital marketing is a vogue that is sweeping across the whole world. The trend of digital marketing is growing day by day with the concepts of Internet marketing that is turning into an important platform of digital marketing along with the electronic gadgets like the digital billboards, mobile, tablets and smart phones, gaming consoles, and many such gadgets that help in digital marketing. Flipkart with its innovative digital marketing have created a niche market in online stores competing with the conventional stores showing the power of online marketing. The case study analyses how Flipkart.com has brought in an array digital and online marketing strategies to succeed and make it big in the digital marketing sector. The case also discusses how Flipkart has had a huge success in the online marketing sector as they brought in new insights into the digital marketing field. And a few years from now it will be eventually seen that the conventional marketing being replaced by digital marketing. Digital marketing is going to be top on the agenda of many marketers, and they might be looking for innovative ways to market online, reduce cost per lead, increase click-through-rates and

conversion rates, and discover what's hot in digital marketing.

Importance of Internet Marketing in Today's World

Today with so much of competition around, everyone offering quality oriented services, good business strategies, what is something that makes a potential customer take your services when they are not even aware about your existence. Creating awareness, getting your prospects know you depends on how good potential you have to reach your customers and this is where marketing comes into effect. The heart of your business success lies in your marketing. Most aspects of your business depend on how successful your marketing is positioned. The overall marketing umbrella covers advertising, public relations, promotions, sales etc. With advertising as a medium, it fosters an environment in the marketplace for healthy competition.

Advertising has many mediums – online marketing being one of them. In compared to other mediums it's inexpensive, cost effective and it's well planned campaign strategies helps to reach a broader target of audience. Doug Kessler had once said- "Traditional marketing talks at people while Internet marketing talks with them". Unlike other forms Internet Marketing will enable you to be open for business around the clock without worrying about the opening and closing hours of your store. It also provides convenience to your

ISBN NO: 978-93-83619-15-3

ONE DAY NATIONAL SEMINAR ON
INDO-PAK RELATIONS
HISTORICAL & POLITICAL PERSPECTIVES
December-22, 2018

SEMINAR PROCEEDINGS

Editors
Prof. Anant A. Bhatnagar
Dr. Sanjay B. Kale

Organized by

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE & DEPARTMENT OF HISTORY

YESHWANT MAHAVIDYALAYA, SELOO

NAAC Recognized by B Grade

Ph: 07153-220227 | Email: principal_seloo@yahoo.com | Website: www.seloo.edu.in

VOL - I

20 - 22 Dec 18, यशवंत भ. वि. ले. ६.
BN.

भारत-पाक संबंध: ऐतिहासिक व राजकीय परिप्रेक्ष्य

श. सुनील टा. पाटणे
राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख
लोक महाविद्यालय, वर्धा

email id: sunildpatne@gmail.com
Mobile No: 9372142425

32

भारताच्या फाळणीच्या सन वर्षानंतरही या फाळणीचा उद्रेक अपूर्णच राहिल असे दिसते. असे समजले गेले की, आपल्यासाठी वेगळ्या राष्ट्राची इच्छा टेक्नाच्या मुस्लिमांची मनोकामना पूर्ण झाली तर सर्व शक्तींचे सावट दूर होईल, दोन्ही देश शांतपूर्ण मार्गाने विकासाच्या मार्गावर अग्रेसर होतील. पंडित जवाहरलाल नेहरू आणि मोहम्मद अली जिना यांची पण हीच आकांक्षा होती, परंतु इतिहास साखी आहे की, जे झाले ते या विरुद्ध. स्वातंत्र्यापासूनच पाकिस्तान भारतसोबत वैर बाळगून आहे आणि कारमोखर कब्जा करण्याच्या उद्देशाने युद्धाच्या मैदानात अनेकवेळा आक्रान्ता देऊन ते पराभूत झाले आहे. जेव्हा त्यांना आभास झाला की, सरळ युद्धात भारताला पराजित करणे किंवा कारमोखर ताबा मिळविणे शक्य नाही, तेव्हा पाकिस्तान, दहशतवादाचा खतपाणी घालून कपटी युद्धाच्या मार्गाने चालू लागला. एकोकडे पाकिस्तानचे भारतसोबतचे वैर स्वातंत्र्यापासून सतत सुरू आहे, दुसरोकडे भारतामध्ये सरकारच्या बदला सोबत धोरणामध्ये बदलणारे येत राहिले. पाकिस्तान सोबत मैत्रीच्या उद्देशाने नवनवीन प्रयोग झाले, उदारतापूर्ण अनेक एकतर्फी समझोते केले गेले, परंतु आज स्वतंत्र भारताची तिसरी पिढी युद्ध पाक सोबतच्या संकथाला सामान्य करण्यासाठी अनेक आक्रान्तांचा सामना करीत आहे. इतिहासात असे फार कमी उदाहरणे आहेत की दोन राष्ट्रे सर्वसामान्य जनजीवनात खोल व विस्मृत समानता असून युद्धाचा आघात सतत संधर्ष करीत आहे. सन २०१६ मध्ये ०२ जानेवारीला पठाणकोटला, २५ जून ला पापोरला, १८ सप्टेंबर ला उरीला, ०३ ऑक्टोबरला वारामुल्लात झालेल्या हमल्यानंतर निर्माण झालेल्या तनाव आणि दुखःच्या वेळी, मागील सत्तर वर्षांत आपल्या प्रयत्नांच्या असफलतेकडे लक्ष जाणे चुकीचे नाही.

सर्वात पहिली व महत्वाची गोष्ट म्हणजे पाकिस्तानची निर्मिती हीच सर्वात मोठी राजनयिक चुक होती. ही निर्मिती आमच्या हातात नव्हती तर इंग्रजांनी ती केली होती. पाकिस्तानची निर्मिती हे फार मोठे षडयंत्र होते. पाकिस्तान एक स्वाभाविक देश नाही. भारताच्या भूमीवर सीमा आखून तो देश निर्माण झाला आहे. कोणताही स्वाभाविक देश शेकडो-हजारो वर्षांच्या आपल्या भौगोलिक व राजकीय अस्मिताना साभाळून एक सर्वभौम राष्ट्राच्या रूपात निर्माण होत असतो. परंतु पाकिस्तानचा पायाच मुळी राजनयिक चुकीमुळे घातल्या गेला, ज्याला इंग्रजांनी धर्माच्या नावावर भारतापासून अलग केले. पाकिस्तानच्या निर्मितीमागे मुळातच द्वेष होता, जो समाप्त न होता वाढतच गेला. ज्याचा परिणाम पाकिस्तान आज दहशतवाद परराज्यांच्या देशाच्या रूपात आमच्या समोर आहे.

चार महिन्यांपूर्वी पाकिस्तानचे पंतप्रधान म्हणून इमरान खान यांनी शपथ घेतली. संरक्षण विशेषज्ञ सुशांत सरौत यांच्या मते, इमरान खानच्या येण्यामुळे भारत-पाक संबंधातील तणाव कमी न होता वाढू शकतो. आपल्या पाहिल्याच पत्रकार परिषदेमध्ये त्यांनी पाकिस्तानच्या परराष्ट्रीय धोरणाबाबत बोलताना प्रथम

